

**Analýza současného stavu zajištění
ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
pracovníků veřejné správy v ČR**

2010

Analýza současného stavu zajištění environmentálního vzdělávání pracovníků veřejné správy v ČR

2010

Zpracovatel

Agentura Koniklec, o. s.

<http://agentura.koniklec.cz>

Chelčického 12, Praha 3

tel.: 222710253

*motto: Když nevíš, kam pluješ, žádný vítr ti není příznivý.
(arabské přísloví)*

(π)

Obsah

Obsah	3
1. Úvod	5
2. Definice	6
3. Historická východiska	7
Období 1990 - 1995	7
Období 1995 - 2000	8
Období 2001 – 2005.....	9
Období 2006 – 2010.....	10
4. Přehledné shrnutí legislativního rámce	12
5. Vyhodnocení plnění úkolů ve vzdělávání pracovníků správních úřadů	13
6. Přehledné shrnutí současných východisek	15
7. Příklady zajištění vzdělávání veřejné správy	17
Institut státní správy (ISS)	17
Institut pro místní správu Praha (IMS)	17
Společnost RENTEL, a. s.	18
8. Současný stav z pohledu Ministerstva vnitra	20
9. Zajištění vzdělávání na ústřední úrovni v ČR	22
Ministerstvo průmyslu a obchodu	22
Ministerstvo životního prostředí	24
Ostatní resorty.....	24
10. Zajištění a poptávka po vzdělávání na úrovni obcí krajů	26
Shrnutí výsledků:.....	27
11. Zajištění a poptávka po vzdělávání na úrovni obcí ČR	33
Shrnutí výsledků:.....	33
12. Zahraniční příklady a mezinárodní spolupráce	36
Francouzská republika	36
Italská republika	38
Republika Rakousko	42
Spolupráce Česká republika – Island	44

(π)

13. Závěry a doporučení.....	46
Závěry.....	46
Doporučení.....	48
14. Seznam zkratk.....	51
15. Prameny	53
16. Autorství a spolupráce	54
17. Přílohy	55
PŘÍLOHA 1	56
Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu ORP (obsah dotazníků) ..	56
Příloha 1.1 Odpovědi na otázky 1 - 3.....	57
Příloha 1.2 Odpovědi na otázky 4 a 5.....	66
Příloha 1.3 Odpovědi na otázku 6	71
PŘÍLOHA 2	76
Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu krajů (obsah dotazníků)..	76
Příloha 2.1 Odpovědi na otázku 1	77
Příloha 2.2 Odpovědi na otázku 2	80
Příloha 2.3 Odpovědi na otázku 3	82
Příloha 2.4 Odpovědi na otázku 4	84
Příloha 2.5 Odpovědi na otázku 5	86
Příloha 2.6 Odpovědi na otázku 6	87
Příloha 2.7 Odpovědi na otázku 7	88
Příloha 2.8 Odpovědi na otázku 8	90
PŘÍLOHA 3	92
Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu v Italské republice (obsah dotazníků).....	92

1. Úvod

Tento materiál vznikl v roce 2010 na základě zadání Odboru nástrojů politiky životního prostředí Ministerstva životního prostředí (dále též MŽP, nebo ministerstvo). Jeho cílem je poskytnout kvalifikovaný rozbor současné situace v oblasti „ekologického“ vzdělávání zaměstnanců všech úrovní veřejné správy. V dokumentu je dále používán přesný termín „environmentální vzdělávání“, který označuje podoblast „environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty“ (EVVO) směřovanou k zpravidla profesně determinovanými cílovými skupinami dospělé populace (viz dále též „Definice“).

Smyslem analýzy není podrobně zmapovat situaci formou výzkumu, ale dobře popsat vývoj i současnou výchozí situaci, najít dostatečně reprezentativní příklady forem nabídky, a to včetně příkladů ze zahraničí a poskytnout podrobnější rozbor poptávky po environmentálním vzdělávání úředníků v České republice. Zpracování díla je také jedním z kroků k naplňování usnesení vlády ČR č. 1302 ze dne 19. října 2009 (Cílový stav 8, Opatření I Akčního plánu ke Státnímu programu EVVO), které ukládá ministerstvu zpracovat průzkum nabídky a poptávky po službách EV úředníků veřejné správy.

V neposlední řadě dokument stručně mapuje vývoj situace v EV veřejné správy od počátku 90. let 20. století v ČR a poukazuje na klíčové kroky a nástroje, které byly a jsou pro tento vývoj relevantní. V úvodní části dokumentu je také uveden legislativní rámec významný pro EV úředníků veřejné správy.

Na úvod je třeba podotknout, že analýza se týká environmentálního vzdělávání dle platných strategických dokumentů, jehož koordinace je uložena Ministerstvu životního prostředí. Problematika vzdělávání k udržitelnému rozvoji není zahrnuta, protože ji příslušné vládní dokumenty svěřují do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Není třeba zastírat, že analýza, jakkoliv je zpracována „*lege artis*“ ve snaze o maximální objektivitu a nedeformovanou interpretaci daných a zjištěných skutečností, směřuje k doporučení významně posílit oblast vzdělávání zaměstnanců veřejné správy, neboť ze všech složek a cílových skupin EVVO je tato pravděpodobně nejzanedbanější. Podrobněji jsou zjištěné skutečnosti a argumenty uvedeny v závěru práce.

Dokument zpracovala Agentura Koniklec, o. s. Občanské sdružení existující od roku 1992, které se v oblasti EVVO, zapojování veřejnosti a environmentální informatiky výrazně etablovalo. Zpracovatelé mají bohaté zkušenosti s rozsáhlou výzkumnou činností v oblasti EVVO a environmentálního poradenství.

Miroslav Lupač, hlavní zpracovatel a editor

2. Definice

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) je definována Zákonem č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, §16

„Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách.“

Environmentálním vzděláváním ve veřejné správě (dále EV VS) se v souladu se současnými prioritami politiky životního prostředí rozumí systematická vzdělávací činnost zaměřená na osvojení principů environmentálně šetrného a zodpovědného jednání obecně i v rámci praxe úředníka, získání znalostí o platných strategických dokumentech, mezinárodních úmluvách a legislativě v oblasti ochrany životního prostředí, získání znalostí o informačních zdrojích a příkladů „dobré praxe“ a v neposlední řadě zprostředkování přístupu k praktickému ověření znalostí a dovedností. Z názvu současně vyplývá, že cílovou skupinou tohoto typu vzdělávání jsou zaměstnanci ústředních orgánů státní správy a jimi zřizovaných příspěvkových organizací a dalších pracovišť jednotlivých resortů, zaměstnanci krajských úřadů a pracovníci obecních úřadů.

Samospráva představuje prvek autonomie územně správných celků v rámci státu. Územní samospráva je prostorově vymezený funkční celek, který je nadán právem sám rozhodovat o svých záležitostech. Příkladem územní samosprávy v České republice jsou obce jako základní územní samosprávné celky a kraje jako vyšší územní samosprávné celky.

Státní správa je složkou veřejné správy vykonávanou státem v jeho přímé či přenesené působnosti. Státní správu vykonávají ústřední orgány státní správy (ministerstva), územní orgány státní správy s místní působností (mimo jiné zahrnuje i výkon státní správy přenesený na vybrané obce) a ostatní státní orgány.

Územně samosprávný celek je prostorově vymezený funkční celek, jemuž je dáno právo rozhodovat o vlastních záležitostech.

Veřejná správa je poskytování správních činností souvisejících s poskytováním veřejných služeb a se správou na ústřední i místní úrovni. Přeneseně jsou takto obecně označovány všechny správní úřady. Veřejná správa se skládá ze státní správy a samosprávy.

3. Historická východiska

V této úvodní kapitole přinášíme chronologický přehled významných mezníků a jednotlivých koncepčních kroků přímo souvisejících s environmentálním vzdělávacím zaměstnanců veřejné správy. Pohled se odvíjí od pětiletých etap, které běžně odpovídají termínu pro stanovení a vyhodnocování střednědobých cílů.

Období 1990 - 1995

Hlavním iniciátorem a zdrojem podnětů pro systematické vzdělávání úředníků veřejné správy bylo od roku 1990 Ministerstvo životního prostředí. V první polovině 90. let byly institucionálně stanoveny konkrétní priority, postupy a úkoly v této oblasti ve Strategii státní podpory ekologické výchovy v ČR na 90. léta, ke které bylo přijato usnesení vlády č. 232/1992 Sb. (viz dále).

Usnesení vlády ukládalo provedení opatření, resp. splnění úkolů v 10 klíčových oblastech. Relevantní k problematice vzdělávání ve veřejné správě byly úkoly:

4 „Programy EV v resortech státní správy“

9 „Pověření pracovníka v referátech ŽP okresních úřadů zodpovědností za EVVO“

V roce 1995 bylo naplňování strategie, resp. usnesení vlády ČR č. 232/1992 podrobeno kritické analýze. Bylo konstatováno, že usnesení je plněno nedostatečně a formálně. Za hlavní chyby byla označena naprostá absence finančních nástrojů a zmatečná definice pojmu „ekologická výchova“. Bylo mimo jiné konstatováno, že ačkoliv byly programy ekologické výchovy a vzdělávání v resortech dle úkolu č. 4 míněny jako komplexní programy zasahující nejen školství, ale i celou sféru působení resortu včetně vlastního aparátu, byly jednotlivými resorty vztaženy pouze na úsek školství. Analýza dále konstatovala, že úkol č. 4 nesplnil ve smyslu zadání žádný z resortů.

O něco lépe pak bylo hodnoceno plnění úkolu č. 10 – tj. zajištění pověřeného pracovníka pro „ekologickou výchovu“ na okresních úřadech. Ve zmíněné době byla role okresních úřadů pro přenos informací a aktivit z ústřední úrovně na základní úroveň klíčová. Naštěstí se objevilo několi pozitivních příkladů o aktivní implementaci UV 232/1992 formou pověřování konkrétních pracovníků agendou EVVO. Nejednalo se přitom o přijímání nových zaměstnanců, ale o rozšiřování kompetencí stávajících (viz dále). Vybraní zaměstnanci některých okresních úřadů se dále účastnili vzdělávacích seminářů, které tehdy pořádaly Územní odbory MŽP ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi. Takto vznikl minimální základ sítě pracovníků EVVO na okresních úřadech, kteří v rámci reformy veřejné správy v období 2000 - 2002 zpravidla přecházeli na úřady obcí s rozšířenou působností a zde sami pokračovali v řadě aktivit. Tato struktura, která se navíc s reformou veřejné správy víceméně rozptýlila, nemohla postačovat pro plnění požadavků na EV VS v dalších letech.

Období 1995 - 2000

Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, byl velkým pozitivním počinem zejména na úseku poskytování informací o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů, kterými disponují orgány státní správy, orgány územní samosprávy a jimi řízené nebo pověřené osoby. Díky tomuto zákonu a následujícím závazným výkladům jeho ustanovení mohly orgány státní správy (nikoliv samosprávy) – zejména okresní úřady - legálně přímo financovat aktivity související s EVVO.

Koncepční podpora environmentálního vzdělávání však výrazně posílila až na konci devadesátých let. V říjnu 2000 byl přijat usnesením vlády č. 1048/2000 základní strategický dokument - Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice (SP EVVO), který se opíral o směrnice č. 90/313/EHS, o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí a byl jedním z nástrojů její implementace v ČR. Současně byl přijat jeho akční plán na roky 2001 – 2003. V tomto období byla výrazně akcentována příprava ČR na vstup do EU a probíhal i proces ratifikace Aarhuské úmluvy (o svobodném přístupu k informacím o životním prostředí).

V kapitole 6 SP EVVO byla prostřednictvím usnesení vlády uložena řada úkolů na všech úrovních veřejné správy. Hlavní cíle v této oblasti se dají shrnout do 5 bodů, z nichž dva jsou relevantní přímo k vzdělávání pracovníků veřejné správy:

1. Zabezpečit odpovídající vzdělanost a informovanost zaměstnanců všech resortů a všech stupňů veřejné správy v problematice životního prostředí;
2. Zabezpečit ekologicky šetrné chování a postoje zaměstnanců veřejné správy během pracovního procesu, zabezpečit provoz úřadu šetrný k životnímu prostředí a šetřící přírodní zdroje, tzn. např. racionálně užívat energie, vodu, šetřit kancelářskými potřebami, používat recyklované výrobky a další. V případě starých budov zavádět potřebná opatření při rekonstrukcích a opravách.

Ministerstvům uložil SP EVVO mimo jiné zabezpečit vzdělávání vlastních zaměstnanců dle modelových vzdělávacích programů a zabezpečit průběžné doškolování zaměstnanců ministerstev i přímo řízených organizací. Na regionální úrovni (reforma veřejné správy právě probíhala) ukládal program zpracování koncepcí EVVO obsahujících vzdělávání ve veřejné správě. Okresním úřadům a obcím (s výkonem státní správy) také SP EVVO ukládal provádět školení zaměstnanců.

Akční plán na první období (do r. 2003) uložil MŽP ustavit a svolávat Meziresortní pracovní skupinu (MPS) při MŽP jako konzultační orgán pro EVVO v jednotlivých resortech a na jednotlivých nižších úrovních veřejné správy. Skupina byla skutečně ustavena a pracuje do současnosti. Dále Akční plán ukládal MŽP „Vytvořit diferencované modelové vzdělávací programy (včetně testů a osvědčení) - pro jednotlivé kategorie zaměstnanců veřejné správy podle úrovně řízení: řadoví zaměstnanci, střední management, vrcholový management a ověřit je v podmínkách resortu MŽP“ (úkol 9) a „Zahájit realizaci vzdělávání dle modelových vzdělávacích programů ve všech resortech“ (úkol 11).

Období 2001 – 2005

Krátce nato byla usnesením vlády České republiky ze dne 10. října 2001 č. 1028 schválena „Pravidla, kterými se stanoví způsob přípravy zaměstnanců ve správních úřadech a v Úřadu vlády“. Tato pravidla definovala 4 základní bloky vstupního vzdělávání úředníků:

1. Lokálně orientační vzdělávací blok
2. Specializační vzdělávací bloky
3. Univerzální vzdělávací blok
4. Nepovinný vzdělávací blok

V univerzálním vzdělávacím bloku je uvedena „environmentální výchova“ jako jedno z 8 průřezových témat, které by mělo být součástí vstupního vzdělávání úředníků.

Pravidla počítala s environmentálními tématy i v průběžném vzdělávání: V programu průběžného vzdělávání je jako jedno z témat prohlubujících vzdělávacích modulů i „ekologie“. Výše uvedené se týká vzdělávání zaměstnanců bez rozdílu úrovně jejich pozice. Zvláštní část pak je v uvedeném UV věnována střednímu managementu, a také nejvyššímu managementu. Zde se environmentální problematika již neobjevila.

Na tomto místě je vhodné zmínit, že praktickým vzděláváním úředníků, resp. plněním úkolů ministerstva vnitra vyplývajícím ze výše uvedeného UV a všech dalších zmiňovaných dokumentů a jejich novel, byl pověřen Institut státní správy (ISS), který bude dále zmiňován.

Právě zmíněná pravidla z roku 2001 byla novelizována usnesením vlády ČR ze dne 30. listopadu 2005 č. 1542 o Pravidlech vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech (dále též jen „Pravidla“), které zrušilo platnost předchozího dokumentu. Struktura pravidel odpovídá dříve platnému dokumentu. V části II, Článku 5, věnovaném úvodnímu vstupnímu vzdělávání je mezi šesti explicitně uvedenými kroky (tématy) v bodě 4 e) uvedeno:

„seznámení s praxí daného správního úřadu v oblasti environmentální výchovy a osvěty“. Oproti dřívějším pravidlům tato dosud platná novela zdánlivě „zpřesňuje“ charakter environmentálního vzdělávání. Nicméně tato formulace je zavádějící, neboť ji spíše lze vykládat jako zajištění informovanosti nastupujících zaměstnanců o roli příslušného úřadu v systému EVVO. Takto izolovaný pohled je ovšem v rozporu s cíli všech relevantních dokumentů EVVO, a to nejen na ústřední úrovni, ale např. i s cíli krajských koncepcí EVVO (viz dále). Na rozdíl od původně platné normy již nyní platná pravidla nezahrnují environmentální témata v následném vzdělávání, a prohlubujícím vzdělávání. Stejně jako v případně původní normy, vzdělávání úředníků na vyšších pozicích také nezahrnuje environmentální témata.

V období 2002 – 2005 vznikly ve všech krajích ČR první verze koncepčních dokumentů zpravidla nazvaných Krajská koncepce EVVO. Až na ojedinělé výjimky byly koncepce zpracovány ve struktuře podle cílových skupin, kdy ve všech případech byla jako samostatná skupina stanovena veřejná správa. Kraje zřizovaly zejména v rámci odborů životního prostředí pracovní pozice krajských koordinátorů EVVO.

V roce 2002 byl v rámci přípravy Koncepce EVVO Středočeského kraje proveden průzkum praktického zajištění EVVO na úrovni okresních úřadů (Škoudlínová A., RNDr., et al., 2002). Z průzkumu vyplynulo, že ani po 10 letech od vzniku prvního koncepčního materiálu (UV 232/1992). Bylo konstatováno, že: „nebyly vytvořeny řádné podmínky pro zajišťování této činnosti (EV VS, pozn. zprac.). Ve Středočeském kraji nebyl vyčleněn žádný pracovník na žádném okresním úřadě pouze na vykonávání agendy ekologické výchovy a vzdělávání. Agenda EVVO je vykonávána většinou na pouhý zlomek agendy. Tam, kde byl původně vyčleněn některý pracovník na větší část pracovního úvazku, tam mu byla postupně přidávána další práce, která na okresním úřadě postupně narůstala bez nárůstu příslušných tabulkových míst.“ a „Všichni pracovníci okresních úřadů negativně hodnotili skutečnost, že pro ně nejsou pořádány žádné semináře a porady“.

13. června 2002 byl schválen zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávních celků. V §§19 – 21 upravuje tato právní norma vstupní vzdělávání úředníků ÚSC, průběžné vzdělávání a získávání zvláštní odborné způsobilosti. Je zde uvedeno v jakých obecných oblastech a jakými obecnými formami má být vzdělávání prováděno. Vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí není tímto zákonem plošně uloženo, ale tuto oblast lze chápat jako jedno z možných témat průběžného vzdělávání.

Usnesením vlády ČR č. 991 ze dne 8. října 2003 byl schválen Akční plán SP EVVO ČR na léta 2004 až 2006. Ten více akcentoval zapojování veřejnosti a ve větší míře se zde objevil důraz na principy udržitelného rozvoje.

V roce 2005 byly zahájeny dva projekty výzkumu a vývoje podpořené prostřednictvím Ministerstva životního prostředí ČR zaměřené na problematiku EV ve veřejné správě. Řešitelem obou projektů byla společnost RENTEL, a.s. První z projektů (SM/10/169/05) byl jednoletý, druhý (SM/10/168/05) pokračoval do roku 2006. Vzhledem k tomu, že výsledky projektů jsou dodnes využívány ve vstupním úvodním vzdělávání úředníků, jsou podrobnosti uvedeny v samostatné podkapitole věnované současnému zajištění EV VS.

Období 2006 – 2010

K pokrytí potřeb vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech byl na konci roku 2006 v Institutu státní správy vytvořen e-learningový kurz vstupního vzdělávání následného. Následovalo jeho spuštění a pilotní ověření. Ostrý provoz byl zahájen v březnu roku 2007. Následně byla vydána metodika k obsahu jednotlivých témat, k obsahu a způsobu závěrečného testu a způsobu testování. Platná poslední verze tohoto materiálu nese název „Prováděcí metodika k Pravidlům vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech“ a byla vydána v květnu 2010. Je na místě konstatovat, že v současné době již metodika vůbec nezahrnuje environmentální problematiku ve vstupním vzdělávání následném. Toto téma se tak, jak se zdá, z praxe vytrácí - v rozporu se Státním programem EVVO a jeho akčními plány, které jsou všechny schvalovány usneseními vlády. V roce 2010 předává ISS agendu vzdělávání zaměstnanců ústředních správních úřadu vstupního následného Institutu pro místní správu (IMS).

Usnesením vlády ČR č. 1155 ze dne 11. října 2006 byl schválen následný Akční plán SP EVVO na léta 2007 – 2009. Ten obsahoval samostatnou skupinu opatření (kapitola II) „Vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech, úředníků územních samosprávných celků a volených členů zastupitelstev“. V této kapitole se objevil úkol k zařazení programů garantovaných ministerstvem životního prostředí do nabídky vzdělávacích akcí Institutu státní správy. Preferována měla být e-learningová forma a odpovědnost za tento úkol nesl Úřad vlády ČR. Dále byla v této kapitole navržena opatření pro vzdělávání úředníků územně samosprávných celků (ÚSC). V této části bylo uloženo ministru vnitra zajistit podporu EV zaměstnanců v úřadech ÚSC s využitím akreditovaných vzdělávacích programů. Z hlediska formy byl kladen důraz na využití „informačních a komunikačních technologií“.

Zatím poslední Akční plán k SP EVVO na léta 2010-2012 s výhledem do roku 2015 byl přijat a schválen usnesením vlády ČR č. 1302 ze dne 19. října 2009. Tento AP je nově koncipován ve struktuře „Klíčové oblasti – Cílové stavy – Opatření“. Vzdělávání ve veřejné správě je součástí oblasti „Další vzdělávání a osvěta v podnikové sféře, veřejné správě a neziskovém sektoru“ a vztahují s k němu cílové stavy 8 a 9 a částečně 10:

- Vytvoření vzdělávacího systému dalšího vzdělávání v oblasti životního prostředí, včetně pilotně ověřených vzdělávacích programů
- Dosažení stavu, kdy zaměstnanci úřadů veřejné správy mají základní environmentální znalosti a uplatňují je v rámci praxe úřadů
- Je dosaženo růstu počtu podniků, firem a organizací uplatňujících environmentální principy a zavádění dobrovolných environmentálních nástrojů řízení, jejichž součástí je i environmentální vzdělávání a osvěta zaměstnanců

Celkově lze vykládat jednotlivá opatření v tomto aktuálním akčním plánu tak, že MŽP má za úkol vytvořit aktualizovatelný nejlépe e-learningový kurs a dále jej odborně garantovat. Ministerstvo vnitra pak má za úkol dohlížet na implementaci vzdělávacího programu do vstupního i dalšího vzdělávání úředníků na všech úrovních. Dokument dále klade důraz na zjišťování zpětné vazby – vyhodnocování vzdělávacích programů.

V současné době (konec roku 2010) je ve stádiu záměru aktualizace celého SP EVVO ve smyslu zohlednění aktuálních potřeb a stanovení nových jasných priorit v této oblasti a vývoje a vyhodnocení jednotlivých nástrojů a forem EVVO za uplynulých 20 let. Nová strategie by měla korespondovat s aktualizovanou Státní politikou životního prostředí, která je také v procesu přípravy.

Pro úplnost je třeba zmínit i fakt, že MŽP systematicky podporuje projekty EVVO realizované nestátními neziskovými organizacemi v rámci každoročního „Výběrového řízení na podporu projektů předložených nestátními neziskovými organizacemi“. Od roku 1997 jsou systematicky zveřejňovány i závěrečné zprávy projektů a celý přehled (<http://www.mzp.cz/projekty>) je rozdělen poměrně podrobně tematicky i dle cílových skupin. Od roku 1997 do roku 2009 bylo podpořeno celkem 1855 projektů NNO. Z toho pouze asi 40 (2%) bylo zaměřeno na veřejnou správu a pouze(!) 20 z nich projektů mělo vzdělávací

charakter. Jednalo se o o vzdělávací projekty zaměřené na komunální odpadové hospodářství, „zelené úřadování“ – ekologicky šetrné investice, ochranu přírody a krajiny, rozvoj venkova a účast veřejnosti, procesy EIA, EMAS, IPPC a hodnocení rizik.

4. Přehledné shrnutí legislativního rámce

Zde je uveden přehled legislativních dokumentů relevantních pro environmentální vzdělávání zaměstnanců veřejné správy (chronologicky):

- Strategie státní podpory ekologické výchovy v ČR na 90. léta schválená usnesením vlády č. 232/1992 Sb.
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- usnesení vlády ČR č. 1048/2000, Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice a jeho Akční plán na léta 2001 – 2003
- usnesení vlády České republiky ze dne 10. října 2001 č. 1028, o Pravidlech, kterými se stanoví způsob přípravy zaměstnanců ve správních úřadech a v Úřadu vlády
- zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávních celků
- usnesení vlády ČR č. 991 ze dne 8. října 2003, Akční plán SP EVVO ČR na léta 2004 až 2006
- usnesení vlády ČR ze dne 30. listopadu 2005 č. 1542, o Pravidlech vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech
- usnesení vlády ČR č. 1155 ze dne 11. října 2006, Akční plán SP EVVO na léta 2007 – 2009
- usnesení vlády ČR č. 1302 ze dne 19. října 2009, Akční plán k SP EVVO na léta 2010-2012 s výhledem do roku 2015

5. Vyhodnocení plnění úkolů ve vzdělávání pracovníků správních úřadů

Výše uvedené usnesení vlády 1542/2005 uložilo Úřadu vlády každoroční vyhodnocování poskytovaného vzdělávání podle schválených pravidel a předkládání Informace o vzdělávání podle „Pravidel vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech“ vládě (dále jen „Informace“). Informaci předkládá Ministerstvo vnitra, protože usnesením vlády č. 1232 ze dne 25. října 2006, o přesunu problematiky personálních a vzdělávacích činností ve státní správě, koordinace regulatorní reformy v České republice a reformy a modernizace ústřední státní správy z Úřadu vlády na Ministerstvo vnitra, došlo k převzetí úkolů vedoucího Úřadu vlády ministrem vnitra a informatiky také v oblasti vzdělávání podle Pravidel.

Informace a vyhodnocení jsou sestavovány prostřednictvím průzkumu v několika desítkách správních úřadů, a to jak na ústřední úrovni státní správy, tak na úrovni podřízených správních úřadů. Tato vyhodnocení poskytují zajímavý pohled na praktickou realizaci EV VS a jeho současné východiska. Následně uvádíme některé vybrané údaje v jednotlivých letech.

Průzkumů se ve všech letech 26 orgánů ústřední státní správy a cca 20 - 30 podřízených správních úřadů.

2006

Rok 2006 byl prvním rokem platnosti „nových“ Pravidel.

Z hlediska obecné implementace Pravidel do praxe úřadu bylo konstatováno, že zhruba polovina úřadů ji řešila samostatným prováděcím předpisem a polovina několika dílčími předpisy. Vstupní vzdělávání úvodní absolvovalo 5769 pracovníků. Kurz environmentálního minima absolvovalo v rámci „Prohlubujícího vzdělávání v dalších oblastech“ 3040 zaměstnanců. Informace přímo uvádějí, že environmentální minimum bylo zařazeno do tohoto vzdělávání na základě usnesení vlády 991/2003 (Akční plán SP EVVO na roky 2003 – 2006) – viz výše. Dokument uvádí, že pouze 56 osob využilo e-learningovou formu, ale nelze vyhodnotit, jakou formou byla školená zbývající většina. Z hlediska druhu správního orgánu pocházelo nejvíce absolventů z finančních úřadů (MF ČR), dále hygienických stanic (MZ ČR) a Ministerstva zemědělství.

2007

V tomto roce již bylo vzdělávání prováděno po celou dobu plně v souladu s Pravidly z roku 2005. Vstupní vzdělávání úvodní absolvovalo 5847 pracovníků. Podle Informací bylo environmentální vzdělávání v rámci „Prohlubujícího vzdělávání v dalších oblastech“ využito 485 zaměstnanci v 10 správních úřadech. Největší počet uvedla Státní veterinární správa. Tak markantní pokles zájmu o příslušný e-learningový kurz vysvětlují autoři Informace faktem, že environmentální vzdělávání je již podle aktuálních Pravidel součástí vstupního vzdělávání úvodního.

2008

Vstupní vzdělávání úvodní absolvovalo 6149 nových úředníků. Environmentální minimum absolvovalo v rámci prohlubujícího vzdělávání celkem 1043 zaměstnanců. Mezi úřady s největším zastoupením jsou uváděny MF ČR a Generální ředitelství cel (dále též GŘ cel). Autoři informací opět konstatují, že „V mnoha případech je také oblast environmentální výchovy a osvěty obsahovou součástí vstupního vzdělávání úvodního“. V doslovném výkladu by toto tvrzení znamenalo, že existují případy, kdy environmentální prvek (ve znění definice z Pravidel), úřady do úvodního vzdělání nezařazují. Ve shrnutí dokumentu se opakovaně objevuje konstatování, že trendem ve vstupním vzdělávání úvodním je využívání e-learningové formy kurzu.

2009

Za tento rok byla vydána zatím nejpodrobnější a nejvíce strukturovaná zpráva (Informace). Informace obsahuje zajímavou statistiku. Z ní lze mimo jiné získat údaj, že 27%, tedy prakticky třetina úřadů uvádí, že v roce 2009 nebyl v platnosti vnitřní předpis, kterým byly stanoveny podrobnosti k obsahu, způsobu realizace a formě ukončení vstupního vzdělávání úvodního (podle čl. 5, bod 5 Pravidel).

Vstupní vzdělávání úvodní absolvovalo v roce 5500 nových úředníků. Celkem 1507 zaměstnanců 14 správních úřadů absolvovalo kurz environmentálního minima v rámci prohlubujícího vzdělávání. Z toho téměř polovinu tvořili zaměstnanci Hasičského záchranného sboru, dále se významně na celkovém počtu podíleli pracovníci GŘ cel a Ministerstva kultury. Autoři dokumentu zmiňují v této souvislosti, že „*Poměrně vysoký celkový počet absolventů, ale nízký počet vysílajících úřadů souvisí s výkonem jejich specifických agend*“.

Jen na okraj můžeme poznamenat, že až v roce 2009 se jako součást legislativního rámce pro prohlubovací vzdělávání v environmentálním minimu zmiňuje UV č. 1155 ze dne 11. října 2006 (Akční plán SP EVVO na roky 2007 – 2009). Do této doby, tj. v letech 2007 a 2008, bylo na stejném místě citováno již neaktuální UV ČR č. 991 ze dne 8. října 2003 (Akční plán SP EVVO na roky 2004 – 2006). Tento fakt jistě neměl žádný vliv na kvalitu či účinnost EV VS v tomto období, jde spíše o formální poznatek.

Tabulka: počet osob v ústřední státní správě proškolených v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009
Absolventů vstupního úvodní vzdělávání	5769	5847	6149	5500
Absolventů prohlubovacího vzdělávání v env. minimu	3040	485	1043	1507

6. Přehledné shrnutí současných východisek

Platný Akční plán SP EVVO schválený usnesením vlády ČR č. 1302/2009 ukládá Ministerstvu vnitra koordinovat environmentální vstupní vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech. Odborným gestorem je Ministerstvo životního prostředí, jehož úkolem je připravit odborné podklady pro nabídku tohoto vzdělávání, návrh modulových programů a zajištění zpětné vazby.

V současné době je environmentální prvek obligatorně zahrnut pouze do vstupního vzdělávání základního v ústředních správních orgánech. Jeho organizace, průběh a vyhodnocování závisí pouze na příslušném správním úřadu a není předmětem metodiky a nabídky služeb ISS či IMS, není kvalitativně monitorováno ze strany MV ČR ani MŽP ČR. Není tedy z ústřední úrovně přímo koordinováno a ani vyhodnocováno. Vstupní vzdělávání správní úřady řeší interně. Využívají k tomu vlastních personalistů nebo externích firem. Díky údajům uvedeným v Informacích o vzdělávání podle „Pravidel vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech“ lze dovozovat, že rozsah a forma vzdělávání v oblasti „praxe správního úřadu v oblasti environmentální výchovy a osvěty“ pravděpodobně velmi variuje, nebo dokonce někde neprobíhá vůbec. V každém případě neexistuje žádná zpětná vazba a možnost získat informace o jeho dopadech. Fakultativně je environmentální vzdělávání možné zahrnout do prohlubujícího vzdělání – vzdělávání v ostatních oblastech podle požadavků jednotlivých ministerstev.

V úvodním vstupním vzdělávání úředníků ÚSC jsou nyní konkrétními tématy uvedenými v zákoně 312/2002 Sb. zakotveny jeho pilíře, které, s určitou mírou abstrakce v zásadě odpovídají principům udržitelného rozvoje. Je zde zahrnuta problematika ekonomická (finance), právní a veřejnosprávní (právo a systém veřejné správy) a společenská (etický a interpersonální rozměr). Jedině environmentální prvek zde zcela chybí.

Současná platná úprava pro vzdělávání úředníků správních úřadů - usnesení vlády č. 1542/2005 v článku 5 přílohy, odstavec 4, bod e) definuje jako jeden z úkolů vzdělávání vstupního úvodního "seznámení s praxí daného správního úřadu v oblasti environmentální výchovy a osvěty". Takto formulovaný úkol nevytváří dostatečný základ pro naplňování cíle politiky vzdělávání úředníků v oblasti ochrany životního prostředí. Tento legislativně zakotvený cíl tak není v současné době naplňován.

Proč? Hlavní příčiny bychom mohli shrnout do sedmi výchozích bodů.

- 1) Uvedený bod je definován nepřesně. Důsledný výklad takto formulovaného úkolu umožňuje danému správnímu úřadu naplnit jej zcela formálně, pokud jeho kompetence a praxe nijak přímo nesouvisí s environmentální výchovou a osvětou. V krajním případě pak lze uvedený úkol naplnit pouze konstatováním, že příslušný správní úřad nevykonává žádnou praxi v této oblasti.

- 2) Současná formulace a rámec pro zajištění plnění jmenovaného úkolu svádí k jeho formálnímu naplňování a zejména k využívání obecných témat bez průběžného doplňování vědomostí frekventantů o aktuální specifické (odborné) informace.
- 3) Neexistuje koordinace a řízení vzdělávacích aktivit v oblasti ochrany životního prostředí pro veřejnou správu.
- 4) Nejsou zpracovány odpovídající odborné materiály pro environmentální vstupní úvodní vzdělávání.
- 5) Není vytvořena aktualizovaná metodika pro implementaci environmentálních témat v rámci vstupního vzdělávání úvodního.
- 6) U vzdělávání vstupního úvodního neexistuje zpětná vazba na ústřední úroveň.
- 7) Není vytvořena metodika pro implementaci environmentálních témat v rámci prohlubovacího vzdělávání.

V současné době tedy neexistuje systematické vzdělávání veřejné správy v oblasti ochrany životního prostředí. Existující školení jsou specificky odborně zaměřena na úzký okruh expertů (např. zkoušky odborné způsobilosti apod.). Tento druh vzdělávání nelze považovat za systematické a koordinované zvyšování kvalifikace zaměstnanců veřejné správy podle platných norem a Pravidel.

7. Příklady zajištění vzdělávání veřejné správy

Institut státní správy (ISS)

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, koordinací vzdělávání zaměstnanců státní správy v rámci veřejné správy je pověřeno Ministerstvo vnitra. To zřizuje Institut státní správy (ISS) (<http://www.iss-edu.cz>), který je odpovědný zejména za následné vzdělávání a další specializované vzdělávání úředníků správních úřadů.

ISS nabízí jednak vzdělávání v oblasti managementu evropských projektů, jazykové vzdělávání, vzdělávání v rámci projektů podpořených ze strukturálních fondů EU a cca 15 e-learningových kurzů pro vstupní vzdělávání následné. V souladu s platnými Pravidly pro vzdělávání pracovníků správních úřadů ISS nenabízí kurzy environmentálního vzdělávání.

Autorem e-learningového kurzu vzdělávání vstupního následného poskytovaného ISS je společnost RENTEL, a. s. (viz dále). Kurz je provozován na technické platformě „eDoceo“. V letošním roce (2010) bylo možné tento kurz absolvovat naposledy (viz dále).

Podle dostupných informací předával v průběhu roku 2010 ISS vybrané kompetence dále uvedenému Institutu pro místní správu (IMS) a v oblasti vzdělávání vstupního následného bude kurzy od 1.11.2010 zajišťovat IMS nejen pro ÚSC, ale i pro ústřední správní úřady.

Institut pro místní správu Praha (IMS)

Institut je další příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem vnitra. Plní dvojí úlohu. Jednak je orgánem veřejné správy, který metodicky řídí a koordinuje oblast zvláštních odborných způsobilostí jako kvalifikačního předpokladu pro výkon státní správy v přenesené působnosti, včetně ověření této způsobilosti zkouškou. Zároveň působí jako vzdělávací instituce nabízející úředníkům ucelenou nabídku akreditovaných vzdělávacích programů pro prohlubování kvalifikace.

Od 1. května 2010 došlo k přesunu vybraných agend z ISS na IMS Praha. Institut pro místní správu Praha tak bude zajišťovat školení nejen pro územní samosprávné celky, ale nově také pro zaměstnance ústředních správních úřadů.

Institut pro místní správu nabízí kurzy v pobytové formě ve vzdělávacím středisku Benešov, a současně i e-learningovou formu prostřednictvím portálu <http://elev.institutpraha.cz/>. Nabídka kurzů na konci roku 2010 v oblasti vstupního vzdělávání následného obsahuje jak prezenční, tak distanční formu (e-learning má být zahájen v listopadu 2010). Ke dni zpracování analýzy nenabízí IMS pracovníkům státní správy žádný environmentálně zaměřený kurz, a to ani v položce „Vzdělávání v dalších oblastech“.

V nabídce pro ÚSC v oblasti prohlubovacího vzdělávání lze nalézt celou řadu kurzů zejména průběžného vzdělávání a vzdělávání pro zvláštní odbornou způsobilost, které se vztahují k problematice ochrany ŽP, ale jedná se vždy o specificky zaměřené téma vztahující se například k novele vybraného zákona.

Společnost RENTEL, a. s.

Společnost RENTEL, a. s. (<http://www.rentel.cz>) (dále jen RENTEL) je primárně orientována na hardwarová a softwarová řešení. Společnost je certifikovaným IBM Business partnerem. Samostatnou oblastí činnosti je vývoj, provoz a poskytování infrastruktury pro distanční vzdělávání a také přímo nabídka vybraných distančních kurzů (e-learning). Společnost provozuje portál <http://www.akreditovanekurzy.cz/>.

Jak bylo již zmíněno v úvodní kapitole, RENTEL realizoval v letech 2005 – 2006 dva projekty výzkumu a vývoje zaměřené na environmentální vzdělávání ve veřejné správě:

1. Výzkum metod aktualizace a modifikace informačních a vzdělávacích zdrojů s ohledem na aktuální potřeby resortu MŽP a konkrétní podmínky cílových skupin v ČR (projekt SM/10/169/05)

Cílem projektu bylo „navrhnout vhodnou efektivní metodu aktualizace informačních a vzdělávacích zdrojů relevantních EVVO se zvláštním zřetelem k jednotnému výkladu a aplikaci platné legislativy pro cílovou skupinu projektu, kterou představovali pracovníci na všech úrovních veřejné správy“.

Východiskem pro řešení byla rešerše metod použitých v zahraničí, rešerše informačních zdrojů MŽP a výsledky průzkumů ve veřejné správě, sféře NNO a akademické obci. Na základě získaných informací byla navržena modelová metoda aktualizace informačních vzdělávacích zdrojů na Internetu. Na okraj nutno poznamenat, že zahraniční rešerše se prakticky vůbec netýkaly metod vzdělávání, ale spíše zpřístupňování informací v obecnější rovině.

Výsledkem projektu byl návrh, vývoj a otestování prototypu softwarového nástroje pro aktualizaci informací včetně možnosti tvorby e-kurzu (ELAP). Jako pilotní téma pro ověřovací e-kurz bylo zvoleno „Posuzování a hodnocení vlivu projektových záměrů na životní prostředí pro úředníky územně samosprávných celků – metodika EIA/SEA, hluk“. Projekt byl ukončen na konci roku 2005. Vzniklý produkt byl dále ověřován v souvisejícím projektu (viz dále), který pokračoval až do roku 2006

2. Vypracování krátkodobé prognózy uplatňování informačních systémů pro aktivní informovanost úředníků územně samosprávných celků a veřejnosti v oblasti EVVO do roku 2012 (projekt SM/10/168/05).

Cílem tohoto projektu bylo „analyzovat současný stav využívání informačních systémů pro aktivní informovanost úředníků územně samosprávných celků a veřejnosti v oblasti EVVO....a vypracování prognózy uplatňování informačních systémů pro aktivní informovanost úředníků ÚSC a veřejnosti v oblasti EVVO do roku 2012“.

V extraktu výsledků jsou zčásti uváděny totožné aktivity jako u prvního jmenovaného projektu (rešerše, šetření aktuálního stavu informovanosti a potřeb cílových skupin, atd.). V rámci projektu měl být vyvinut prototyp komunikačního a informačního systému ELIS a novým prvkem bylo zpracování závěrečné zprávy obsahující výše uvedenou prognózu.

Z projektů vyplývá návrh na integraci otestovaného elektronického informačního systému (ELIS) na platformě IBM Domino (Lotus Notes/Domino) umožňujícího soustředění výukových materiálů na jednom místě do nabídky elektronických služeb České informační agentury životního prostředí (CENIA). Modul ELIS měl být integrován jako samostatná ASP komponenta (univerzální modulární technologie pro snadnou tvorbu a správu internetových aplikací). Z hlediska správy obsahu navrhoval řešitel 30 členný tým odborníků odpovědných za jednotlivá environmentální témata. Modul ELIS měl být provázán s modulem aktualizace e-learningových kurzů ELAP, jež byl výsledkem prvního jmenovaného projektu.

Prognóza i návrh na zprovoznění systému byly publikovány na konci roku 2006. Ke dni zpracování této analýzy se nepodařilo identifikovat žádný náznak provozu tohoto systému nejen v nabízených elektronických službách CENIA, ale ani v jiném umístění.

V nabídce e-learningových kurzů společnosti RENTEL akreditovaných Ministerstvem vnitra lze nalézt dva relevantní kurzy: „Vzdělávání vedoucích úředníků - zvláštní část - Modul IV - Oblast technické infrastruktury a ŽP“ a „Environmentální minimum“. První z kurzů je čtyřicetihodinový, druhý osmihodinový.

Aktuální nabídka je uvedena na internetu:

http://www.akreditovanekurzy.cz/portal/ak/kurzy/akreditovane_kurzy.

8. Současný stav z pohledu Ministerstva vnitra

Pohled Ministerstva vnitra na současnou situaci byl zjišťován prostřednictvím osobní schůzky s odpovědnými pracovníky Odboru efektivní veřejné správy (Odboru veřejné správy) PaedDr. Markétou Ježkovou a Mgr. R. Blažkem. Ministerstvo vnitra, Odbor veřejné správy, je garantem systému centrální koordinace vzdělávání ve veřejné správě.

Pravidla pro vzdělávání zaměstnanců ústředních správních orgánů:

Připravuje se novela Pravidel pro vzdělávání. Původně měla být schválena do konce roku 2010. Předseda vlády byl na podzim 2010 požádán o odložení projednání do roku 2011, aby se návrh stihl kvalitně připravit. V současné době lze počítat s projednáním návrhu usnesení vlády cca v dubnu – září 2011. Cílem je rozšířit stávající minimum ve vstupním vzděláváním úvodním o problematiku udržitelného rozvoje tak, jak vyplývá ze Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

Návrh připravuje „Meziresortní pracovní skupina zástupců ústředních orgánů státní správy pro oblast vzdělávání“, gesci má Odbor efektivní veřejné správy Ministerstva vnitra. MŽP je zastoupeno Ing. Zuzanou Beránkovou a JUDr. Vladimírem Čermákem (Oddělení personalistiky a vzdělávání – 271).

Podle dostupných informací se v rámci dlouhodobého záměru uvažuje se o společné legislativní normě pro úředníky ústředních správních orgánů a úředníky ÚSC, a to formou ustanovení dosud neúčinného zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon). Po 10 letech by měla tato norma nabýt účinnosti od 1.1.2012.

Až do roku 2010 zajišťoval vstupní vzdělávání Institut státní správy (ISS). Programy pro jednotlivé resorty byly zdarma. Po delimitaci většiny úkolů do Institutu pro místní správu (IMS) je možné, že dojde ke zpoplatnění i u vstupního vzdělávání.

Na ústřední úrovni prochází vzděláváním zaměstnanci 57 institucí – ministerstev a jejich přímo podřízených organizací.

Vstupní vzdělávání úvodní:

Úvodní e-learningový kurz by měl být finančně nenáročný, protože jím musí projít velké množství zaměstnanců ve zkušební době, a ti mohou velmi brzy na dané pozici skončit, odejít mimo sektor, atp. Prostředky vynaložené na jejich vzdělání by nebyly efektivně využity.

V e-learningovém kurzu vstupního vzdělávání úvodního chybí větší interaktivita. Kurz by mohl být zajímavější. Nyní se může zdát nezáživný, málo atraktivní. E-learning je potřeba obsahově aktualizovat a přidat téma týkající se udržitelného rozvoje.

Je třeba zajistit finanční prostředky na aktualizaci e-learningového kurzu minima. MV o toto bude usilovat. Pokud se MV ani MŽP nepodaří zajistit prostředky z operačních programů,

bude nutno tato opatření financovat z běžných prostředků MV. Odborným garantem obsahu musí být MŽP.

Akreditace kurzů pro vzdělávání úředníků ÚSC:

Mgr. R. Blažek (r.blazek@mvcv.cz) je odpovědný za akreditaci všech kurzů a organizací pro vzdělávání úředníků ÚSC. Seznam institucí a programů je zveřejněn na stránkách MV, Odboru efektivní veřejné správy (Odboru veřejné správy). Ke dni zpracování analýzy existovalo cca 300 akreditovaných organizací a 2800 akreditovaných kurzů.

Jedinou příležitostí pro další širší rozvoj tohoto vzdělávání jsou prostředky EU.

V rámci prohlubovacího vzdělání (specializované kurzy) úředníků ÚSC téma environmentálního minima bylo, ale využívání nelze nařídit, je v současné době na odpovědných zaměstnancích ÚSC v jakém rozsahu a jaké nabízené kurzy využijí.

Cílem je efektivní vzdělávání na ústřední úrovni – poskytnout průřezové vzdělávání všem. Kvůli velkému počtu úředníků na základním stupni vzdělávání a nejistotě jejich budoucího uplatnění je třeba hledat co nejméně finančně, organizačně i časově náročné formy.

9. Zajištění vzdělávání na ústřední úrovni v ČR

Na otázky týkající se zajištění environmentálního vzdělávání na úrovni ústředních správních úřadů odpovídala zástupkyně ředitelky odboru ekologie Ministerstva průmyslu a obchodu. Jako příklad obsahu kurzu vstupního vzdělávání úvodního je použit studijní materiál Ministerstva životního prostředí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Otázka č. 1: Probíhalo v uplynulých deseti letech na ministerstvu jednotně organizované jednorázové nebo systematické školení zaměstnanců v oblasti environmentálních témat (např. „ekologické minimum“ zaměstnance státní správy)? Pokud ano, kterých úředníků se týkalo a kdo jej zajišťoval a jakou mělo formu?

Ano. Každý nový zaměstnanec ministerstva je povinen v rámci vstupního vzdělávání absolvovat kurz „environmentálního minima“. Jde o e-learningový kurz, v loňském roce byly jeho texty aktualizovány.

Otázka č. 2: Účastní se v současné době zaměstnanci ministerstva nějakých vzdělávacích aktivit v oblasti ochrany životního prostředí? Pokud ano, jakou mají formou? Jde o povinné vzdělávání? Kdo jej poskytuje?

Zúčastňují se různých jednorázových vzdělávacích aktivit podle pracovních možností a vybírají z běžné nabídky (komerční i nekomerční). Nejde o dlouhodobé ani povinné vzdělávání (kromě vstupního).

Otázka č. 3: Potřebují zaměstnanci ministerstva získávat pravidelné informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti? Kde a jak získávají?

Ano, bez těchto informací nemohou kvalitně vykonávat svou práci. Tyto informace pracovníci získávají především z internetových stránek jednotlivých ministerstev. V případě legislativních návrhů je MPO připomínkovým místem a pracovníci se podílejí na zpracování připomínek, dále studiem odborných periodik a dalších dokumentů.

Otázka č. 4: Má vaše ministerstvo vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování pracovníků úřadu? Jsou zaměstnanci v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti seznámeni se strategií ekologicky šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, ekologicky odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?

Pouze v obecné rovině.

Otázka č. 5: Cítíte Vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro zaměstnance ministerstev a případně jimi zřizovaných organizací? Domníváte se, že by bylo užitečné do systému vzdělávání úředníků zahrnout „ekologické minimum“?

Pokud je mi známo, tak jsou všichni začínající úředníci na MPO povinni absolvovat vstupní vzdělávání, které „ekologické minimum“ zahrnuje. Další aktivity v tomto smyslu

nepovažují za potřebné, protože ti zaměstnanci, kteří vykonávají činnost související s problematikou životního prostředí musejí získávat informace trvale a své znalosti o problematice prohlubovat.

Otázka č. 6: Pokud se domníváte, že by bylo užitečné rozvíjet environmentální vzdělávání v rámci odborné přípravy zaměstnanců ministerstev, uveďte jaká forma je podle Vás ideální. Kdo by měl vzdělávání poskytovat? V jakém rozsahu?

Obecně se domnívám, že jakékoli vzdělávání zaměstnanců ministerstev musí být prováděno kvalitně, nejlépe distanční formou s možností elektronické konzultace s tutory kurzu. Důležité je kdo vzdělávání poskytuje. Kvalitní poskytovatel disponuje odpovídajícím lektorským zázemím. Zaměstnanci se při výběru vzdělávacích aktivit rozhodují převážně podle toho kdo je autorem příspěvku (kdo přednáší), jaké má odborné renomé, podle jeho publikační činnosti apod. V případě distančního vzdělávání je rozsah nepodstatný, Zaměstnanec se může vlastnímu vzdělávání věnovat v době kdy mu to vyhovuje.

Shrnutí:

Podle Pravidel stanovených platným usnesením vlády ČR č. 1542/2005 je součástí vstupního vzdělání úvodního úředníků ministerstva „environmentální minimum“. Je ale zapotřebí mít na paměti, že jde o obecný termín, který není pro tento účel nijak podrobněji definován, a tak si pod ním lze představit prakticky cokoliv. Také odpovědi na další otázky celkem věrně odrážejí současnou situaci. Pracovníci se účastní převážně *ad hoc* vzdělávacích aktivit, vybírají si příležitosti podle aktuálních témat a potřeb z nabídky komerčních i nekomerčních subjektů. Žádná jiná forma povinného vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí (OŽP) pro zaměstnance úřadu neexistuje.

Bez kvalifikovaných a aktuálních informací z oblasti OŽP nemohou pracovníci MPO vykonávat kvalitně svojí práci. Jako jejich zdroj využívají podle vlastního uvážení informace z ostatních resortů publikovaných na internetu, případně studiem dokumentů, odborných periodik a samozřejmě zákonů i podzákonných norem. Jednotlivé legislativní návrhy „procházejí rukama“ zaměstnancům, neboť MPO je samozřejmě připomínkovým místem.

Zaměstnanci jsou informováni v obecné rovině o principech environmentálně šetrného chování, ale úřad nemá pevně stanovená interní specifická pravidla.

Podle názorů respondentky není zapotřebí zavádět prvky environmentální vzdělávání do dalšího průběžného procesu zvyšování kvalifikace. Tento názor opírá o tvrzení, že skupina zaměstnanců, jejichž agenda souvisí s problematikou OŽP, si musí být schopni opatřit příslušné informace sami a průběžně se samostatně v této oblasti vzdělávat.

Pokud jde o nabídku dalšího vzdělávání úředníkům, vyplývá z odpovědi preference distanční formy s možností konzultací. Tato forma umožňuje frekventantům flexibilní přístup ke vzdělávání. U prezenčních forem hrají roli reference přednášejících i gestora vzdělávací akce.

Ministerstvo životního prostředí

Jako příklad osnovy vstupního vzdělávání úvodního uvádíme seznam okruhů vstupního kurzu pro nové zaměstnance MŽP (kombinovaná forma studia):

- Postavení, působnost a organizace ministerstva
- Řízení lidských zdrojů v ministerstvu
- Působnost odborové organizace MŽP v oblasti péče o zaměstnance a FKSP
- Příprava materiálů na jednání vlády a parlamentu České republiky
- Ministerstvo a Evropská unie
- Informatická podpora ministerstva
- EMAS - systém environmentálního řízení a auditu Ekologicky šetrné chování v ministerstvu
- Právo na informace
- Rozpočet a čerpání rozpočtových prostředků
- Rovné postavení žen a mužů
- Základy administrativně-technické problematiky
- Bezpečnost a krizové řízení
- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, požární ochrana

Jak z uvedeného vyplývá, mezi 13 tématy je jedno téma zaměřené na problematiku environmentálního auditingu a ekologicky šetrného chování úřadu. Je zapotřebí mít na paměti, že se jedná vstupní úvodní vzdělávání, zaměření rezortu ani pracovní pozice zaměstnance tedy nehraje roli. Forma studia daného tématu je distanční a časová dotace je asi jedna výuková hodina. Studijní materiál k tématu představuje 19 stran textu a doprovodné obrazové informace (schémata, obrázky, loga) a je zaměřen prakticky výhradně na systém EMAS a jeho praktickou aplikaci na půdě MŽP. Přestože je toto vzdělávací téma zaměřeno zdánlivě monotematicky, obsahuje studijní materiál k EMAS řadu podstatných informací o postupech, nástrojích a stanovených cílech vztahujících se k environmentálně šetrné praxi ministerstva včetně role každého zaměstnance.

Ostatní resorty

O současném způsobu zajištění EV VS na úrovni ústředních správních orgánů vypovídají také průběžné výsledky dotazníkového průzkumu k hodnocení plnění Akčního plánu Státního programu EVVO (AP) na období 2010 – 2012 za rok 2010. Tento průzkum je prováděn Ministerstvem životního prostředí. Odpovědi zpracovávají členové MPS EVVO, koordinátoři EVVO jednotlivých resortů.

Ke vzdělávání zaměstnanců veřejné správy se vztahují opatření:

- 8.1.** Vytvoření a pilotní ověření vzdělávacího, metodického, informačního a akreditačního systému pro podporu dalšího vzdělávání v oblasti ŽP. Realizace průzkumu nabídky a poptávky po programech. Motivace vzdělávacích subjektů k zapojení do systému

dalšího vzdělávání a k vytváření inovativních forem vzdělávání vedoucích ke zvyšování odbornosti a kvalifikace v environmentální oblasti *(kráceno a upraveno)*

V průzkumu konstatuje zástupce MŽP, že v zájmu realizace tohoto opatření byly, resp. jsou zpracovány a předkládány projektové žádosti v OP LZZ a OP VK. Projekty jsou zaměřeny na systém EV veřejné správy a dalších cílových skupin. MPO k tomuto bodu konstatuje vůli ke spolupráci. Žádný další resort se k danému bodu k datu zpracování nevyjádřil.

9.I. Koordinace environmentálního vstupního vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech

K tomuto bodu se vyjadřuje MPO, MV a MŽP. Zástupci MPO uvádí, že EV je předmětem vstupního vzdělávání úvodního od r. 2004 a frekventanti jsou seznámeni s národním i mezinárodním legislativním rámcem, základy OPaK, ochranou ovzduší, vodního hospodářství a nakládání s odpady. MV rekapituluje svoji koordinační roli v tomto procesu. MŽP zadalo zpracování analýzy a navrhne rámec pro zakotvení EVVO do nových pravidel vzdělávání. Žádný jiný resort k datu zpracování neposkytl svoje vyjádření k tomuto bodu.

9.II. Podpora environmentálního vzdělávání úředníků ÚSC, a to v souladu se systémem vzdělávání úředníků ÚSC, a s využitím akreditovaných vzdělávacích programů

K tomuto bodu se vyjadřuje MV a MŽP. Ministerstvo vnitra uvádí pouze souhrnnou informaci o možnostech, nabídce a míře využití akreditovaných vzdělávacích programů pro ÚSC. MŽP upozorňuje na zpracovávanou analýzu, která má řešit i otázky vzdělávání zaměstnanců (V)ÚSC a navrhopat v tomto smyslu opatření. Žádný jiný resort k datu zpracování neposkytl svoje vyjádření k tomuto bodu.

9.III. Vytvoření aktualizovatelného e-learningového kurzu environmentálního minima dostupného pro vzdělávání ve správních úřadech a úřadech VÚSC.

K tomuto bodu se vyjadřuje pouze MŽP. Uvádí, že součástí projektu výzkumu a vývoje zaměřeného na ochranu ovzduší a klimatu Univerzity Palackého v Olomouci byl e-learningový program, který je k dispozici veřejné správě. Žádný jiný resort se k datu zpracování k tomuto bodu nevyjádřil.

Kromě MŽP, MPO a MV tedy neposkytuje žádný další resort relevantní informace k plnění úkolů Akčního plánu SP EVVO týkající se vzdělávání zaměstnanců veřejné správy.

10. Zajištění a poptávka po vzdělávání na úrovni obcí krajů

Situace v krajích byla obdobně jako u dále uvedené úrovně obcí zjišťována formou průzkumu ve všech krajích České republiky (14). Osloveno bylo celkem 32 osob, vždy nejméně dvě z jednoho krajského úřadu. Prakticky se vždy jednalo o koordinátora(ku) EVVO (člena MPS EVVO) a vedoucího odboru ŽP(Ze). Obě oslovené osoby byly navzájem informovány, zpravidla (až na jednu výjimku) tak byla z každého kraje zaslána pouze jedna společná odpověď.

Dotazovaným bylo položeno 8 otázek:

1. Poskytuje krajský úřad nějaký druh vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí územně samosprávným celkům (obcím) v kraji? Jakou má formu, kdo a z jakého důvodu jej v rámci úřadu organizuje?
2. Jsou sami pracovníci krajského úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?
3. Kde a jak získávají pracovníci krajského úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?
4. Má krajský úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?
5. Jsou pracovníci krajského úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti seznámeni se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?
6. Jsou pracovníci krajského úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké? Kdo je jmenovitě obvykle pořádá?
7. Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky krajských úřadů? Uveďte případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální, a kdo by měl takové vzdělávání poskytovat?
8. Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky úřadů nižších ÚSC (obcí)? Kd by měl podle Vás takové vzdělávání poskytovat?

Response průzkumu byla významná. Relevantní a ucelené odpovědi na otázky zaslalo 13 zástupců krajů. Za Moravskoslezský kraj přišly dvě nezávislé odpovědi, které se obsahově navzájem potvrzovaly. Ze Středočeského kraje přišla omluva s ohledem na časovou vytíženost a z Olomouckého kraje nepřišla žádná odpověď. Vypovídací hodnota průzkumu je podle názoru zpracovatele velmi vysoká.

Podrobně strukturované odpovědi jsou uvedeny v příloze č. 2. Dále uvádíme stručné shrnutí poznatků z průzkumu (v závorkách čísla otázek).

Shrnutí výsledků:

Prakticky **všechny kraje poskytují nějakou formu podpory v oblasti zvyšování kvalifikace nižším územně samosprávním celkům (1)** v oblasti vzdělávání a předávání zkušeností a informací zaměstnancům obcí. Jedná se jak o systematickou činnost, tak často o příležitostné projekty, financované společně z evropských, národních a krajských prostředků. Tyto aktivity probíhají logicky v gesci odborů životního prostředí (a zemědělství) krajských úřadů. Všechny kraje uvádějí, že poskytují přinejmenším metodickou podporu v resortu ŽP.

Hlavní město Praha například připravuje pro profesionální pracovníky OŽP městských částí dvakrát ročně cyklus seminářů Příroda Prahy. Ten je zaměřen na zprostředkování poznatků z oboru přírodních věd, výměnu zkušeností a získávání informací nezbytných pro výkon činnosti. Jednou až dvakrát ročně pak probíhá setkávání k problematice odpadů a energetiky. Zde se řeší aktuální povinnosti, novinky a pokyny pro MČ. Z ad hoc aktivit lze jmenovat specializovaný program zaměřený na arboristiku a dendrologii.

V Jihočeském kraji jsou jednou až dvakrát do roka svolávány tematické porady zástupců odborů ŽP obcí s rozšířenou působností (ORP) k jednotlivým správním agendám v resortu. Jejich předmětem je seznámení s aktuální správní praxí, aktuální legislativou, ale i například možností financování ochrany ŽP. Nepravidelně jsou úředníci informováni o EVVO. Aktuální informace zasílá KÚ 692 obcím v podobě informačního listu jednou za 14 dnů. Jako významné téma uvádí zástupci KÚ udržitelný rozvoj. V roce 2010 se města České Budějovice, Prachovice, Tábor, Strakonice a Třeboň zapojila do zavádění principů UR na místní úrovni.

V Ústeckém kraji jsou pravidelně pořádány semináře k odpadovému hospodářství. Zde jsou předávány praktické rady, informace a doporučení k správní praxi obcí v oblasti OH. Tato povinnost vyplývá pro OŽPze z Plánu odpadového hospodářství kraje.

V Libereckém kraji se mohou školení v rámci vstupního vzdělávání úvodního účastnit i zaměstnanci obcí. Je zde zařazen blok „Ekologizace úřadu“ v rozsahu 30 min. V roce 2006 proběhl vzdělávací cyklus Životní prostředí v obci organizovaný krajem za podpory SFŽP.

Obdobně tak i v Pardubickém kraji se školení v rámci vstupního vzdělávání úvodního účastní i noví zaměstnanci obcí. V rámci tohoto školení jsou zařazena témata a složky ŽP. Celková délka školení je 5 dní.

Semináře pořádané pro obce KÚ Královéhradeckého kraje jsou nepravidelné, podle potřeby a aktuální situace a jsou zaměřeny různá témata ochrany ŽP. Jsou zpravidla jednodenní.

Kraj Vysočina, obdobně jako např. i Jihočeský kraj jmenovitě zmiňují spolupráci se společností EKOKOM. Tato firma je uváděna jako zdroj informací, osvěty, ale i přímého školení zaměstnanců úřadů v oblasti odpadového hospodářství. Na Vysočině probíhá pravidelný (1x ročně) seminář „Komunální odpady v praxi“. Dále se konají metodické porady na téma jednotlivých správních agend ŽP, obdobně jako uvádějí jiné kraje. Kraj vydává

každé pololetí Katalog vzdělávání, kde jsou nabízeny i vzdělávací akce v oblasti OŽP pro úředníky ÚSC.

Jihomoravský kraj uvádí obě z nejčastěji zmiňovaných forem – krajský úřad pořádá metodické porady i vzdělávací semináře, stejně jako Moravskoslezský a Zlínský kraj.

Pokud jde o **školení pracovníků krajských úřadů v environmentálním minimu**, většina krajů uvádí, že takové, resp. takto tématicky ohraničené nebo nazvané školení buď vůbec neexistuje (6 krajů), nebo není povinné (3 kraje). V Jihomoravském kraji je zmiňováno nepovinné e-learningové školení zajišťované OŽP ve spolupráci s NNO. Ve Zlínském kraji je uváděno povinné e-learningové školení zakončené testem. V tomto případě však půjde pravděpodobně o součást vstupního vzdělávání úvodního, obdobně jako dále v Moravskoslezském kraji, Libereckém kraji a Pardubickém kraji.

Zajímavou informaci uvádí Kraj Vysočina: Zde každý zaměstnanec absolvuje dvouhodinové vstupní školení (obdobně jako v jiných krajích), ale dále se v období únor – květen 2011 proškolí úředníci KÚ a zaměstnanci zřizovaných organizací ve vzdělávacím cyklu Environmentální osvěta ve veřejné správě. Jedná se o dílčí část (Strategie environmentální osvěty ve VS) projektu „Zvýšení kvality řízení KÚ Vysočina“, který je spolufinancován z OP LZZ. Rozsah školení jsou 4 hodiny a klíčovými tématy jsou: terminologie ŽP, základy legislativy, šetrné chování jednotlivců a šetrné chování organizace.

Další zkoumanou oblastí byly **zdroje informací o legislativě a správných postupech**, které při své práci pracovníci krajů využívají. Obdobně jako u obcí (viz následující kapitola) se v tomto případě odpovědi jednotlivých krajských úřadů mnoho neliší. Zaměstnanci si zvyšují kvalifikaci individuálně v rámci osobních vzdělávacích plánů vždy podle konkrétní agendy. Při tom jsou využívány vlastní kapacity i služby externích subjektů. Kromě školení jsou jako formy zvyšování kvalifikace uváděny i odborné exkurze a dílny vč. prezentace „dobré praxe“.

Jsou organizována interní školení k legislativě a řada informací je předávána osobně mezi kolegy (viz totéž u obcí) a v rámci pracovních porad.

Zdrojem informací jsou právní informační systémy, informace z ministerstev, internet, Věstník MŽP a zprávy z Parlamentu ČR. V Královehradeckém a Moravskoslezském kraji je explicitně uváděno, že zaměstnance odboru pravidelně seznamuje s aktuálními informacemi právník. Kraj Vysočina disponuje specializovaným intranetovým portálem strategického řízení úřadu, jehož součástí jsou i procesy MA21 na krajském úřadě.

Co se týče **pravidel pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků** uvádí 6 respondentů, že jejich krajský úřad žádná taková pravidla vůbec nestanovuje.

V dalším kraji (Jihočeském) sice také není zpracována směrnice, ale v roce 2008 připravila ROSA, o.p.s. a Veronika Brno návrh ekologizace provozu budov KÚ. Seminářů k tomuto návrhu se zúčastnili zástupci jednotlivých odborů KÚ. Navržená pravidla byla uvedena do

praxe a dodržují se (separace odpadu, recyklované výrobky, úsporná opatření ve spotřebě vody, trvanlivé nádobí, zateplení, regulace tepla, podpora cyklo dopravy do úřadu).

V Libereckém a Moravskoslezském kraji existuje vnitřní organizační směrnice „O ekologizaci provozu budovy kraje“, resp. „Pravidla provozu krajského úřadu příznivého k životnímu prostředí“. Směrnice stanovují povinnosti zaměstnancům KÚ směřující k jejich šetrnému chování vůči životnímu prostředí a k dodržování legislativy na úseku životního prostředí. Úřad Královéhradeckého kraje se řídí příkazem ředitelky KÚ „O ekologicky šetrném provozu v sídle Královéhradeckého kraje“. Zástupci Kraje Vysočina a Zlínského kraje uvádí pouze směrnice o třídění odpadů. Jihomoravský kraj má koordinátorku kvality v rámci ISO 9001, pravidla vyplývají ze schématu CAF (evropský systém řízení kvality ve veřejné správě) a také z krajské koncepce EVVO – jedním z úkolů akčního plánu je „Podpora ekologizace provozu úřadu a vzdělávání pracovníků VS“.

Z výše uvedeného logicky vyplývá, že tam, kde vnitřní pravidla neexistují, nejsou zaměstnanci úřadu v rámci vstupního školení ani při jiné příležitosti **seznámení s environmentálně šetrnou praxí úřadu**. Zástupci 4 krajů tedy uvádí, že takové seznámení vůbec neprobíhá. Dva kraje uvádějí seznámení v minimálním rozsahu – především separace odpadů. V Jihočeském kraji je do vstupního školení pravidelně zařazen bod týkající se EVVO, nikoliv přímo šetrné praxe. Tam, kde směrnice existuje – v Libereckém, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji a částečně na Vysočině a ve Zlínském kraji (odpady) školení probíhá.

Pokud jde o **návštěvování specializovaných kurzů zaměstnanci krajských úřadů**, je podle odpovědí situace ve všech krajích víceméně podobná. Pracovníci úřadu si vybírají školící akce z nabídky externích subjektů. Z odpovědí je patrné, že část těchto vzdělávacích aktivit probíhá „na půdě“ úřadu. Těchto školení se mohou pracovníci úřadu účastnit a náklady hradí úřad. Školení organizují personální odbory. Pokud se zaměstnanci rozhodnou využívat školení konaných mimo úřad, musí jeho účast schválit nadřízený a pak může být účastnický poplatek hrazen zaměstnavatelem. Většinu odpovědí lze shrnout tak, že školení si volí zaměstnanec sám podle svého individuálního vzdělávacího plánu, zaměření a agendy, případně jsou zaměstnanci na školení vysíláni nadřízenými. Jako externí subjekty, které poskytují vzdělávací služby, jmenují kraje Institut pro místní správu, univerzity, CENIA, AOPK, vzdělávací agentury (firmy), ale i ministerstva. Celkově z odpovědí vyplývá, že systém (a forma) dalšího vzdělávání úředníků na jednotlivých krajských úřadech je obdobný (á), ale závisí na individuálním vnímání potřeb. Obsah i rozsah vzdělávání se tedy liší.

V závěru průzkumu byli pracovníci krajských úřadů dotazováni na **vnímání potřeby environmentálně zaměřeného vzdělávání pro zaměstnance KÚ** a na názor na vhodné formy a poskytovatele takového vzdělávání. Dá se říci, že všichni respondenti se shodli na potřebě environmentálního vzdělávání zaměstnanců. Z většiny odpovědí lze odvodit i fakt, že současná podoba vzdělávání zejména v oblasti tzv. environmentálního minima není podle názoru větší části respondentů dostatečná. Zajímavá je korelace odpovědí s názory pracovníků obcí (nižších úrovní územní samosprávy) – viz další kapitolu.

Podle názoru respondentů by měla být obligatorní součástí vstupního školení zaměstnanců vzdělávací minimum v oblasti ochrany ŽP. Toto vstupní školení by mělo být doplněno dalším specializovaným vzděláváním v rámci individuálního školícího plánu – oba stupně by měly navazovat a doplňovat se. Opakuje se názor, že je zapotřebí proškolit každého úředníka v rámci vstupního vzdělávání, a následně kvalifikaci udržovat, např. formou školení 1x za dva roky. V této souvislosti je vhodné zmínit i podněty k periodickému opakování vzdělávání v odborné způsobilosti. Je zde prostě patrná poptávka po systematictější provázání jednotlivých forem a stupňů vzdělávání.

Velkou pozornost věnují respondenti formě vzdělávání a subjektům, které by jej měly poskytovat. Z hlediska formy převažuje názor, že nejlépe daný účel plní prezenční způsob školení – tj. semináře, školení, atd. v pracovní době v budově úřadu. Opakovaně se objevuje požadavek na to, aby součástí školení byly praktické ukázky postupů, prezentace praktických příkladů. Zde lze dovozovat, že v současných školících programech není věnována dostatečná pozornost praxi. Tento dohad potvrzuje i názor respondentů, týkající se kvality služeb. Objevuje se názor, že kvalita služeb poskytovaných externími vzdělávacími společnostmi není dostatečná a obtížně se hledá kvalitní školení. Nejméně ve třech případech považují respondenti za vhodné, aby garantem poskytování školících programů bylo ministerstvo (životního prostředí, vnitra).

Také zaznívá názor, že v ideálním případě měl krajský úřad zajistit prostory a techniku pro školení, a školící subjekt by poskytl služby zdarma, tj. pravděpodobně by své náklady hradil z grantových prostředků. Tento názor je jistě vychází ze zkušenosti společných projektů externích organizací a krajů v uplynulých cca 5 letech podpořených zejména z prostředků Evropského sociálního fondu.

Průzkum uzavírá vyhodnocení názorů respondentů na nutnost **vzdělávání zaměstnanců nižších ÚSC (obcí)**. Naprostá většina respondentů se shodne na stanovisku, že potřeba vzdělávání na nižších úrovních je nezbytná. Pouze v jednom případě se vyskytuje pohled, že vzdělávání na úrovni obcí je jejich vlastní záležitost.

K této problematice se účastníci průzkumu staví ve většině tak, že situace je obdobná jako u krajů a nemá smysl rozlišovat typ úřadu. Znovu se objevuje názor, že obecné univerzální a teoretické vzdělávání nemá takový smysl, jako praktické předávání zkušeností s důrazem na znalost regionální problematiky. Také je zde znovu akcentován význam kvality školících subjektů.

Pokud jde o to, kdo by měl úředníky obcí školit, domnívají se respondenti, že rámec by měly zajišťovat metodické orgány – ministerstvo(a) a kraje – a to ve vzájemné spolupráci. Prakticky by školení měly zajišťovat vzdělávací agentury disponující příslušnou akreditací a ke spolupráci by měla být přizvána ekocentra případně ekoporadny. Školení by nemělo být formální.

Bodové shrnutí

a) poskytování podpory ve vzdělávání úředníků nižších ÚSC

(π)

Prakticky všechny kraje poskytují dlouhodobě nějakou formu podpory vzdělávání úředníků obcí, zejména ORP. Kromě dlouhodobých aktivit pomáhají kraje formou nabídky využití programů, které jsou součástí krajských projektů (financovaných např. z ESF) Uváděné formy:

- zapojení zaměstnanců obcí do vstupního vzdělávání na KÚ (ekologicky šetrný provoz úřadu, environmentální základy)
- pravidelné (1-2x ročně) průřezové semináře
- pravidelná pracovní setkání či semináře k problematice odpadů a energií
- ad hoc tématické semináře
- tématické porady zástupců OŽP ORP k správním agendám a možnostem financování
- porady k aktuální legislativě
- pravidelný (14 dní) elektronický zpravodaj pro obce s aktualitami v oblasti správních činností
- katalog vzdělávání vydávaný krajem obsahující kurzy zaměřené na ŽP (1 případ)

b) vstupní EV úředníků

Kraje uvádějí následující formy vstupního školení:

- 1 kraj – EV je součástí 5denního vstupního kurzu
- 1 kraj – e-learning + samostudium + test
- 1 kraj – školení k EVVO a provozu (2 hodiny)
- 1 kraj – školení k OŽP a provozu (3 hodiny)
- 1 kraj – školení k ekologizaci úřadu (30 min.)
- 1 kraj – školení nepovinné
- 6 krajů neprovádí vůbec školení v minimu

c) pravidla environmentálně šetrné praxe

- 1 kraj uvádí, že směrnice neexistuje, ale od r. 2008 je uplatňován soubor pravidel pro ekologizaci provozu budovy.
- 3 kraje mají vnitřní směrnici či obdobný předpis obecně pro environmentálně šetrné jednání.
- 2 kraje mají směrnici pouze pro oblast odpadů.
- 1 kraj má sledování ekologického provozu jako součást řízení kvality.
- Tam, kde existují směrnice či pokyny, jsou v rámci vstupního vzdělávání zaměstnanci proškoleni.
- 6 krajů uvádí, že žádná pravidla ani směrnice neexistují.

d) udržování kvalifikace

Jako zdroje a nástroje pro udržování kvalifikace uvádějí respondenti:

- Individuální studium, osobní vzdělávací plány
- Externí subjekty (RENTEL, IMS, NNO)
- MŽP a ostatní ministerstva

- Internet a intranety
- Odborné časopisy
- ASPI, Codexis
- Portál veřejné správy
- Metodiky, směrnice
- Zprávy z Parlamentu ČR

e) poptávka po EV

- Všichni respondenti (12 krajů) považují za potřebné EV zařadit do vstupního vzdělávání
- Kombinovaná forma – prezenční + e-learning, bez nutnosti docházet mimo úřad
- Externí subjekty - pocíťován nedostatek kvalitní nabídky , zkušeností poskytovatelů
- Poptávka po opakování školení, prohlubování znalostí průběžně
- Ve vztahu k obcím doporučena spolupráce ministerstva, krajů, akreditovaných agentur a NNO
- Je kladen důraz na praktické předávání zkušeností, varování před formalismem.

11. Zajištění a poptávka po vzdělávání na úrovni obcí ČR

Stejně jako popis stávajících forem vzdělávání na úrovni ústředních správních úřadů je podle názoru zpracovatelů nezbytné charakterizovat i situaci v orgánech územně samosprávných celků. V období října a listopadu 2010 byl proveden rychlý průzkum ve vzorku 45 měst České republiky. Vedoucím odborů životního prostředí (případně jiným kompetentním osobám) bylo položeno 6 otázek:

1. Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tematicky)?
2. Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?
3. Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
4. Má úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?
5. Jsou pracovníci úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?
6. Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky? Uveďte případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální.

Respondence průzkumu byla významná. Odpovědi na otázky zaslali zástupci 26 měst (58%). Z toho 24 měst plní funkci obce s rozšířenou působností (ORP), 5 z nich jsou statutární města a zbývající 1 respondent představuje pražskou městskou část.

Podrobně strukturované odpovědi jsou uvedeny v příloze č. 1. Dále uvádíme stručné shrnutí poznatků z průzkumu.

Shrnutí výsledků:

Odpovědi respondentů jednoznačně svědčí o tom, že vzdělávání v oblasti „environmentálního“ nebo „ekologického“ minima nejsou prakticky nikde součástí vstupního vzdělávání úředníků ÚSC (obcí) a úředníkům není ukládána povinnost absolvovat takové vzdělávací programy. Obce vycházejí z ustanovení zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků, který ukládá povinnost projít vstupním vzděláváním a následně složit zkoušku zvláštní odborné způsobilosti (ZOZ). Z odpovědí vyplývá, že pojem „environmentální minimum“ nebo „ekologické minimum“ není vnímáno jednoznačně a rozhodně není součástí běžné praxe při zajišťování a ověřování vstupní kvalifikace.

Zdroje informací o aktuální legislativě v oblasti OŽP, metodických postupech a správné praxi v této oblasti jsou podle odpovědí velmi heterogenní, resp. závislé na konkrétních zvyklostech daného úřadu a vlastní iniciativě úředníků. Jako hlavní zdroje informací jsou zmiňovány informační nástroje jako je Automatizovaný systém právních informací (ASPI),

jiné nespécifikované zdroje na internetu, školení krajských úřadů, ale také přímá komunikace s kolegy (tj. průběžná výměna informací mezi zaměstnanci), Sbírka zákonů ČR, Věstník MŽP a věstníky dalších ministerstev, odborná periodika a odborně zaměřené internetové servery včetně těch provozovaných nestátními subjekty. Významné jsou i zmínky o vlastních informačních zdrojích vytvořených orgánem místní správy, tj. místní periodika v tištěné i elektronické podobě. Dále jsou zmiňovány i porady vedení úřadů a setkání organizovaná např. krajskými úřady. I v této oblasti uvádějí respondenti jako významný zdroj informací semináře v prezenční i distanční formě organizované institucemi veřejné správy, soukromými společnostmi a nestátními neziskovými organizacemi. Namátkou jsou jmenovány Agentura ochrany přírody a krajiny, Středisko ekologické výchovy SEVER, EKOKOM, ASEKOL, Národní síť zdravých měst, TIMUR, a další.

Pokud jde o vysílání zaměstnanců úřadů na specializovaně zaměřené kurzy, objevuje se v odpovědích výrazný akcent na nedostatek finančních prostředků. Rozpočty obcí jsou stále napjatější díky mandatorním výdajům, takže na další víceméně dobrovolné vzdělávání zaměstnanců nezbyvají prostředky. Z odpovědí je patrné, že k specializovanému dalšímu vzdělávání jsou vysíláni pouze vybraní zaměstnanci, kteří potřebují konkrétní školení odpovídající jejich funkčnímu zařazení. Z odpovědi je patrné, že výběr konkrétních kurzů bývá ponechán na osobní volbě těchto zaměstnanců, případně jejich přímých nadřízených. Účastníci průzkumu uvádějí u této otázky zcela specifická a konkrétní témata (ošetřování a oceňování dřevin, energetika, strategické plánování v oblasti udržitelného rozvoje, územní plánování, myslivost, lesní hospodářství, ochrana ovzduší, vodní hospodářství, odpadové hospodářství a další). Respondenti zdůrazňují fakt, že toto vzdělávání absolvují výhradně zaměstnanci zodpovědní za výše uvedená témata. Rozhodně se tedy nejedná o profilové vzdělávání, ale o účelové a nezbytné posilování kvalifikace na daných pozicích.

V polovině případů nemají městské úřady zavedený vnitřní předpis či směrnici environmentálně šetrné praxe a většina respondentů z těchto úřadů ani neuvádí, že o podobném kroku uvažuje. Je zřejmé, že v této oblasti existují velké rezervy, které by bylo možné vhodným vzděláváním odstranit. Finanční náklady na implementaci a udržování základní šetrné praxe úřadu nejsou vysoké. Jen tři úřady uvádějí bez dalšího komentáře, že mají zavedena pravidla, resp. směrnici pro „zelené úřadování“. Je vhodné poznamenat, že dvě z nich jsou krajská statutární města. Několik dalších úřadů uvádí, že mají pravidla, která tuto oblast řeší částečně, t.j. zejména v oblasti nakládání s kancelářským odpadem. Jedno z měst (Česká Lípa) má zaveden systém environmentální certifikace ISO 14001. Městský úřad Blansko uvádí, že procesy trvalého zlepšování v oblasti environmentálně šetrného úřadování probíhají v rámci aktivit společného hodnotícího rámce CAF (systematický a kontinuální proces sebehodnocení organizací veřejné správy, Česká společnost pro jakost). V ostatních několika málo případech respondenti uvádějí, že se pravidla připravují. Úřad MČ Praha - Libuš zmiňuje, že pravidla vzniknou v rámci projektu podpořeného z Revolvingového fondu MŽP (podpora dobrovolných nástrojů na úrovni obcí). Z uvedeného vyplývá, že v oblasti zeleného úřadování je velký prostor pro zlepšení a odpovídající vzdělávání zejména tajemníků úřadů a osob odpovědných za EVVO je žádoucí.

(π)

Na předchozí téma navazuje otázka, zda jsou pracovníci úřadu školeni v environmentálně odpovědné praxi, pravidlech úřadu, případně EMAS, a podobně. V případě 13 městských úřadů respondenti jasně odpovídají, že žádné takové školení není. Logicky je to tam, kde pravidla neexistují, nebo jen v minimálním rozsahu. V několika případech, cca 3, je školení prováděno v „základním rozsahu“ nebo „obecné míře“. Ojedinele se vyskytuje konstatování, že rozsah školení je větší pro pracovníky odboru životního prostředí, případně, že ostatní zaměstnanci předpokládají, že tito pracovníci se mají postarat mimo jejich agendy i o „ekologizaci“ úřadu. Tento zavádějící pohled by opět měl být v rámci vzdělávání úředníků vzat v úvahu. Stejně jako u předchozí otázky, respondenti konkrétně uvádějí, že školení probíhá zejména v oblasti úspor materiálu, energií a nakládání s odpady. Ve dvou dalších případech uvádějí zástupci úřadů, že na počátku pracovního poměru prochází nový úředník instruktáží, kterou poskytuje někdo ze zkušenějších kolegů.

Na závěr respondenti v průzkumu vyjadřovali svůj subjektivní názor na potřebnost environmentálního vzdělávání úředníků. Potřebu environmentálního vzdělávání jednoznačně vyjadřuje 19 respondentů, tj. 73% - tři čtvrtiny vzorku. Z volných výpovědí lze dovodit řadu zajímavých skutečností. Například se dozvídáme o formách EV, které respondenti upřednostňují. Objevuje se skupina úředníků, kteří preferují zejména formu workshopů s řešením praktických úkolů, výměnu informací a zkušeností s kolegy a odbornými organizacemi, pracovní semináře a osobní setkávání. Důraz kladou na praktickou stránku školení. Jiná významná skupina vyzdvihuje jako ideální formu e-learning, protože je nejméně časově náročný. Dále lze z odpovědí vyčíst, že by se vzdělávání mělo zaměřit v podstatě na tři okruhy: environmentálně šetrná praxe úřadu, jednotlivé oblasti OŽP a komplexní pohled (udržitelný rozvoj). Jako zajímavý námět vyznívá názor, že preferovanou formou je interaktivní seminář v pátek (mimo úřední den). Odpověď z ORP Rosice je vhodné přímo citovat: *„V rámci projektu zaměřeného na vzdělávání v našem úřadě (z dotačního titulu na vzdělání úředníků státní správy) není v podporovaných oblastech nic z EV VS. Přitom výběr je velmi široký – asi 45 rozdílných kurzů. Bylo by vhodné environmentální informace do kurzů zařadit.“* Kategorické „NE“ vyjadřuje ve vztahu k potřebnosti EV VS jediný respondent a několik spíše poukazuje na to, že stávající forma praktikovaná na příslušném úřadě je dostačující. Zajímavý postřeh je důraz kladený na spolupráci a výměnu zkušeností v rámci úřadu – komunikaci mezi kolegy. Z praxe je známo, že komunikační problémy jsou příčinou řady zbytečných problémů při práci úřadů. Proto by vzdělávání mělo vést k přijetí společné odpovědnosti všech zaměstnanců za správnou praxi v oblasti OŽP, pomoci tak odstranit bariéry a zefektivnit vzájemnou komunikaci.

V odpovědích na poslední otázku samozřejmě výrazně rezonuje téma finančních prostředků. Jako v mnoha jiných průzkumech zde vyplývá, že vedoucí pracovníci úřadů často nemohou financovat činnosti ve vztahu k zaměstnancům, které považují za důležité, ale nikoliv zcela zásadní z hlediska povinností při výkonu státní správy či samosprávy. Až na ojedinělou výjimku nikde nezaznívá možnost využít vzdělávacích projektů z dotační podpory a už vůbec ne ze Strukturálních fondů EU. Je zde na místě se tedy ptát, jaký druh podpory rozvoje

lidských zdrojů je nyní nabízen, když jedné významné skupině potenciálních potřebných benefitorů neslouží?

12. Zahraniční příklady a mezinárodní spolupráce

Při koncepční práci na přípravě implementace dalších nástrojů EVVO se MŽP tradičně inspiruje i v zahraničí. Již samotný SP EVVO obsahuje jako rozsáhlou přílohu studii zajištění EVVO ve vybraných rozvinutých státech světa. Obdobně vznikla i případová studie způsobů zajištění environmentálního poradenství v EU, na kterou navazovalo v roce 2008 usnesení vlády k Rozvojovému programu environmentálního poradenství. Proto je do této analýzy zařazeno několik málo příkladů ze zahraničí, nebo ze zahraniční spolupráce. Vzhledem k účelu, požadované struktuře a cílům studie (viz Úvod) není zpracován systematický přehled ve všech zemích EU.

Francouzská republika

Tato kapitola komplexně popisuje aktuálně využívanou formu vzdělávání veřejné správy ve Francii. Kapitola byla sestavena na základě zkušeností absolventky dále zmiňovaného vzdělávacího programu, která je v současné době zaměstnána v ústředním úřadu státní správy v ČR.

Obecně k uspořádání státní správy a systému školení jejích zaměstnanců

Francouzská státní správa má tři úrovně – centrální, regionální (26) a departementální (100). Na centrální úrovni je tvořena ministerstvy, která řídí příslušní ministři. Na regionální a departementální úrovni působí detašovaná pracoviště, která podléhají příslušnému prefektovi regionu / departmentu, např. Ministerstvo zemědělství je zastoupeno regionálním ředitelstvím pro zemědělství a lesnictví v regionech, departementální ředitelství zemědělství a lesnictví působí ve všech departmentech; Ministerstvo pro ekologii, energetiku, udržitelný rozvoj a moře má pouze regionální ředitelství, na úrovni departmentů však zajišťuje agendu životního prostředí prefektura.

Uspořádání francouzské státní správy se v principu liší od systému v ČR. Zaměstnanci francouzské státní správy jsou podle odbornosti rozděleni na administrativní zaměstnance a technické specialisty. Specifikem obou skupin je fakt, že mají tzv. definitivu a zaměstnanecký vztah není dán smlouvou jako u nás, ale zaměstnanci jsou jmenováni rozhodnutím. V praxi to znamená, že zaměstnanec, který je přijat do státní správy, získává trvalé zaměstnání (o které přijde pouze v případě závažného porušení povinností) a jakmile jednou nastoupí do některé z institucí státní správy, může se prostřednictvím žádosti o přeložení „pohybovat“ ve státní správě jako celku bez dalších vstupních konkurzů. Tato výhoda je vyvážena poměrně náročnými podmínkami, které musí zaměstnanec pro přijetí splnit a souvisí s ní i *system vstupního školení a dalšího vzdělávání*. Administrativní zaměstnanci musí nejprve projít konkurzem, který probíhá zpravidla formou písemného testu a ústní zkoušky. Po jeho složení musí úspěšní uchazeči absolvovat přípravné školení (zakončené další zkouškou), které v případě budoucích vysokých vedoucích zaměstnanců trvá dva roky a zajišťuje jej Národní

(π)

škola pro administrativu (ENA). V případě budoucích vedoucích zaměstnanců a dalších administrativních pracovníků je školení jednoleté a probíhá v regionálních školách pro administrativu (IRA). Po dobu školení už mají „studenti“ statut zaměstnanců státní správy a pobírají plat. Zároveň se musí zavázat, že ve státní správě po dokončení školení odpracují nejméně šest let. V rámci těchto přípravek jsou školeni v právních otázkách, managementu, ekonomice, informatice a evropských otázkách. Podle aktuálních nároků ze strany státní správy lze do školení zařadit i další moduly, jako je např. od roku 2010 udržitelný rozvoj. Narozdíl od administrativních zaměstnanců jsou techničtí specialisté rekrutováni na základě kvalifikace z řad absolventů technických vysokých škol, jako je polytechnika, vysoká škola báňská a další technické školy. Přípravná roční školení neabsolvují, ale projdou krátkými vstupními školeními přímo u konkrétní instituce. Kromě vstupního školení má podle zákona o státní službě každý zaměstnanec státní správy právo *na celoživotní vzdělávání* v rozsahu minimálně 20 hodin ročně.

Jednotné požadavky na znalosti a dodržování ekologicky šetrného chování ve státní správě

Ekologicky šetrné chování státní správy je ve Francii součástí Národní strategie udržitelného rozvoje. Dne 3. prosince 2008 vyhlásil premiér program nazvaný „Stát příkladem“. Vyzval všechny resorty, aby zpracovaly plán udržitelného hospodaření jak pro ministerstva, tak pro podřízené organizace. Plány k lepšímu hospodaření mají zahrnovat soubor základních kroků, které jsou společné pro všechna ministerstva bez ohledu na specifika související s jejich odbornou agendou. Jedná se o šetrné chování při nákupu kancelářské techniky a potřeb, spotřebě vody a energií, dopravy, stravování atp. (stručná charakteristika těchto kroků je v příloze). Opatření jsou formulována naprosto konkrétně včetně indikátorů k jejich sledování a pro každé z nich je stanoven cíl do roku 2010 a 2012. Praktická aplikace programu je zajištěná řadou školení. Jednak jsou proškoleni všichni zaměstnanci z pozice uživatelů, jednak je vytvořeno rozšířené školení pro ty zaměstnance, kteří jsou z hlediska svých funkcí zapojeni do správy majetku institucí – zodpovídají za smlouvy s dodavateli zboží a služeb, vnitřní správu, zásobování atp.

Školení v oblasti životního prostředí zajišťuje Školící institut pro otázky životního prostředí zřízený při Ministerstvu ekologie, energetiky, udržitelného rozvoje a moře. Slouží jako mezirezortní struktura a založen byl už v roce 2001. Jeho základním posláním je organizovat vstupní školení pro všechny zaměstnance působící v oblasti životního prostředí, zajišťovat kurzy celoživotního vzdělávání pro zaměstnance, kteří se podílí na implementaci politik z oblasti životního prostředí a pořádá rozšířené školící kurzy pro vedoucí pracovníky veřejné správy, kteří působí v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje. Nově zajišťuje i výše uvedené školení k programu Stát příkladem (školení školitelů apod).

Co se týče regionálních a departmentálních samospráv, v jejich čele jsou volení zástupci a jednotný systém školení pro všechny samosprávy neexistuje. Každý regionální či departmentální úřad rozhoduje o školení svých zaměstnanců sám a zakotvuje ho do strategických dokumentů, jako např. *Ile-de-France* v rámci strategie MA21 se rozhodl vytvořit „eko-region“ a tento cíl zahrnuje závazek vytvořit příkladné chování samosprávy atp.

(π)

Italská republika

Způsoby zajištění EV VS v Itálii je zapotřebí vnímat v kontextu velmi specifického územně samosprávného uspořádání země. Ústředním orgánem státní správy je ministerstvo - *ministero*. Hlavním regionálním samosprávným celkem je kraj - *regione*. Další úroveň představuje okres – *provincia*. Jednotkou základní úrovně je obec – *comune*.

Významná míra územní autonomie je podmíněna historickým vývojem. Na Itálii je třeba tedy pohlížet jako na federaci dvaceti různých regionů. Každý region má svou vlastní samosprávu a všechny regiony se od sebe navzájem dosti liší. Všeobecně lze konstatovat, že každý region a částečně i nižší samosprávné jednotky si pravidla fungování místní správy včetně vzdělávání úředníků organizují a zajišťují v rozsahu podle svých potřeb a v každém regionu existují různé veřejné či soukromé instituce, zabývající se ochranou životního prostředí, a také environmentálním vzděláváním. Přitom na ústřední úrovni veřejné správy existují rámce a systémy, které nižší úrovně mohou využívat a zapojit se do nich podle vlastního uvážení.

Na prvním místě je vhodné zmínit celostátní (ústřední, národní) úroveň. Na této úrovni zřizuje *Ministero dell' ambiente e della tutela del territorio e del mare* (Ministerstvo životního prostředí, ochrany území a moře, dále „MŽP“) *Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale* (Vyšší institut pro ochranu a výzkum životního prostředí, dále ISPRA).

ISPRA navrhuje, vytváří a pořádá kurzy environmentálního vzdělávání na žádost svých vlastních místních (regionálních) poboček, nebo přímo na žádost Ministerstva ŽP. Kurzy a semináře jsou určeny regionálním institucím ochrany životního prostředí, pro různé další místní orgány, instituce, agentury, organizace, soukromé firmy a výzkumná pracoviště. ISPRA též z národní úrovně nabízí všeobecné semináře pro malé obce (pod 5000 obyvatel, které tvoří 72 % všech obcí v Itálii) zaměřené na environmentální vzdělávání a řízení těchto malých obcí s ohledem na ochranu životního prostředí. ISPRA koordinuje činnost všech regionálních a okresních environmentálních agentur.

Rámec environmentálního vzdělávání a vzdělávání k udržitelnému rozvoji je spojený a je na ústřední úrovni zajišťován v rámci systému *Sistema Nazionale INFEA - Informazione Formazione Educazione Ambientale* (INFEA). Tento systém (program) environmentálního vzdělávání na celostátní a regionální úrovni vytvořilo MŽP na základě společné dohody státu, regionů a autonomních provincií. MŽP v lednu 2008 podepsalo ministerskou dohodu s Ministerstvem školství, univerzit a výzkumu (MŠ). V prosinci 2009 obě ministerstva společně přijala pokyny pro environmentální vzdělávání a vzdělávání k udržitelnému rozvoji.

K systému INFEA se přidávají, často v podobě úzké spolupráce, další sítě a jednotlivé agentury zabývající se ochranou životního prostředí, vzděláváním a udržitelným rozvojem. Je to např. *Comitato nazionale del Decennio dell'Educazione allo Sviluppo Sostenibile* (Národní výbor Desetiletí vzdělávání v oblasti udržitelného rozvoje), *Gruppo di lavoro EOS* (Pracovní skupina EOS) a ekologická sdružení, např. *Legambiente Italia* a *World Wildlife Fund* (WWF).

Systém INFEA integruje regionální systémy environmentálního vzdělávání. Každý region má však své vlastní formy práce, vlastní formy prezentace, vlastní internetové stránky, atd. Jednotlivé regiony tak využívají systém podle vlastních potřeb. Například samospráva regionu Friuli Venezia Giulia založila Regionální centrum environmentálního vzdělávání – *Laboratorio Regionale di Educazione Ambientale* (LaREA). Jde o regionální pobočku celostátního systému INFEA, která vznikla v roce 1997. V minulosti správa regionu realizovala četné vzdělávací projekty řízené příslušnými regionálními ředitelstvími (např. Ústřední ředitelství pro zemědělské, přírodní a lesní zdroje, nebo Ústřední ředitelství vzdělávání a kultury).

Zde jsou uvedeny odkazy na příklady zapojení dalších vybraných regionů (krajů) do systému INFEA:

Region Veneto (Regionální agentura pro prevenci a ochranu životního prostředí, ARPA)
http://www.arpa.veneto.it/educazione_sostenibilita/htm/regionale_infea.asp

Region Emilia-Romagna
<http://www.ermesambiente.it/infea/>

Region Abruzzo
<http://www.regione.abruzzo.it/xInfea/>

Regione Campania
http://orr.regione.campania.it/osservatorio/front_office/Doc?sez=13-2&act=intro

Vzdělávání pracovníků veřejné správy ve všeobecné rovině má na starosti vládní instituce *Centro di Ricerca e Formazione per la Pubblica Amministrazione - FormezItalia S.p.A.* (FormezItalia). Ta je zřizována ministerstvem veřejné správy a inovací (MVS). Jde o výzkumné a vzdělávací centrum pro veřejnou správu, které nabízí institucím kvalifikované integrované vzdělávací kurzy a školení. FormezItalia analyzuje požadavky a potřeby veřejné správy a hodnotí vzdělávací aktivity. Svým působením se angažuje v podpoře vysoké profesionality zaměstnanců, kteří budou přijati do veřejné správy. Jejich služeb může využít správa jakéhokoliv okresu či obce podle vlastních potřeb a požadavků. Správa okresu Taranto (reg. Puglia na jihovýchodě země) ve spolupráci s FormezItalia organizuje vzdělávací kurz pro své zaměstnance veřejné správy (obcí). Kurz se týká seznámení s novelami zákonů a řízení procesů v environmentálním odvětví.

Jedním z nejvýznamnějších mezisektorových témat týkajících se praxe v oblasti environmentálního řízení je energetika. Na národní úrovni pracuje *Ente per le Nuove Tecnologie, l'Energia e l'Ambiente* (ENEA). Jedná se o veřejný subjekt – agenturu financovanou Italskou vládou, působící v sektoru energetiky, nových technologií a v sektoru ŽP pro podporu politiky konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje. Legislativní nařízení č. 115 z 30. května 2008, pověřilo ENEA funkcí „Národní agentury pro energetickou účinnost“. ENEA plní tuto úlohu prostřednictvím technického oddělení pro energetickou účinnost. ENEA je zaměřená na výzkum, technologické inovace a poskytování služeb v oblasti energetiky (především nukleární) a udržitelného ekonomického rozvoje. Pořádá

vzdělávací a doškolovací kurzy, stáže a praxe týkající se předmětů vlastního výzkumu. Spolupracuje i s univerzitami a dalšími organizacemi. Činnost této agentury slouží k podpoře centrální a místní a veřejné správy, podniků i občanů. Např. zaměstnanci správy Regionálního parku Etna absolvovali vzdělávací kurz pořádaný agenturou ENEA.

Situace na místní (okresní, regionální) úrovni je, jak bylo uvedeno, pestrá. obce, místní a regionální subjekty se různě sdružují do projektových týmů, případně zakládají regionální agentury, často vzniklé díky na základě mezinárodních projektů financovaných z prostředků EU. Jednou z forem zajištění EV na místní úrovni jsou centra ekologického vzdělávání. Například: *Centro Comunale di Educazione, Tutela, Ricerca e Documentazione Ambientale del comune di Notaresco* (Centrum ekologického vzdělávání, ochrany, výzkumu a dokumentace obce Notaresco (provincie Teramo) se kromě jiných ekologických aktivit zabývá také poradenstvím a ekologickou osvětou pracovníků obce Notaresco i jiných obcí provincie Teramo a regionu Abruzzo a osvětou pracovníků veřejných i soukromých institucí.

Dalším podobným centrem je například C.E.A. - městské centrum environmentálního vzdělávání obce Palermo (*Centro di Educazione Ambientale C.E.A.*). Jedná se o modelový příklad, obdobných „C.E.A.“ se v Itálii nachází řada a jsou součástí (zřizována) místní či regionální veřejnou správou, případně, a to je velmi časté, správami chráněných území. Tato C.E.A. jsou obdobou CEV (SEV) v ČR, jen jsou častěji zřizována obcemi či úřady.

Obdobně jako na národní úrovni pracuje agentura ENEA, na regionální (okresní, místní) úrovni působí regionální agentury zaměřené na energii, technologie a ochranu životního prostředí. Agentury vznikly především díky programu Evropské komise SAVE a SAVE II a v roce 1999 byla založena Italská národní síť místních energetických agentur (*Rete Nazionale delle Agenzie Energetiche Locali*) (RENAEL). Svě poslání všestranně přispívat ke snížení energetické náročnosti na místní a regionální úrovni naplňuje RENAEL především formou podpory všestranné spolupráce agentur, národní agentury ENEA a dalších klíčových hráčů. Síť podporuje akce jednotlivých členských agentur realizované ve spolupráci s místní správou, poskytuje odbornou přípravu specialistů v oblasti úspor (vč. veřejné správy) a podílí se na přípravě národních i evropských strategií.

Jako příklad místních (okresních, regionálních) agentur lze jmenovat *Agenzia per l'Energia e lo Sviluppo Sostenibile* (Agentura pro energii a udržitelný rozvoj) okresu Forlì-Cesena (AGESS). Agentura je zapojena do sítě RENAEL (viz výše) a byla vytvořena díky financování Evropskou komisí v rámci programu SAVE. Jejimi evropskými partnery jsou *Energie Agentur* - energetická agentura okresu Mostviertel (Rakousko) a slovenská Agentura pro regionální rozvoj regionu Beskyd. AGESS slouží veřejným institucím, podnikům, soukromým firmám i občanům. Hlavním cílem je podpořit rozvoj místní odpovědné politiky založené na úspoře energie, obnovitelných zdrojích energie a udržitelném rozvoji. Kromě energetického auditingu a vědecko-technické spolupráce s akademickou sférou, vytváří agentura energetické plány pro místní správu a provádí školení v této oblasti.

Obdobou předchozího příkladu je *Agenzia per l'Energia e lo Sviluppo Sostenibile* (Agentura pro energii a udržitelný rozvoj okresu Modena). Tato agentura je obdobou předešlé. Také se

(π)

zaměřuje na energetické úspory a snižování emisí. Podporuje v této oblasti obce v okrese Modena a je součástí projektu EU určeného municipalitám „Úmluva starostů k energetické udržitelnosti měst“ (*Covenant of Mayors*), do kterého je zapojeno i jediné město ČR – Jeseník.

Pokud jde o časově ohraničené projekty, jak bylo zmíněno, jsou také formou využívanou pro vzdělávání ve veřejné správě a jsou založeny na mezinárodní spolupráci a podpoře. Jako příklad může sloužit Projekt vzdělávání státních pracovníků v oboru efektivnější environmentální politika a racionálnější využívání energie v kraji Emilia-Romagna. Projekt je založen na spolupráci mezi ministerstvem životního prostředí spolkové země Sasko (SRN), Energetické agentury spolkové země Sasko (SRN) a výše zmíněných agentur AESS (Itálie, okres Modena), AGESS, (Itálie, okres Forlì-Cesena). Po shromáždění řady příkladů z evropské praxe byly vydány 4 didaktické moduly týkající se úspory energie a využití obnovitelných zdrojů a byla navržena i vzdělávací aktivita, kterou zajišťují výše zmíněné energetické agentury.

Pro environmentální vzdělávání a osvětu úředníků má mimořádný význam oblast rozvíjení správných postupů v environmentálně šetrné praxi úřadů. V Itálii vychází v současné době tato praxe na národní úrovni z programu Evropské komise *Green Public Procurement – Buying green* (GPP), resp. *Acquisti Pubblici Verdi* („Zelené veřejné nakupování“). Realizace cílů programu je zajišťována ministerstvem životního prostředí, ministerstvem financí a ministerstvem hospodářského rozvoje. Jedná se o nástroj environmentální politiky, pomocí kterého veřejná správa (veškeré úřady) začleňuje kritéria ochrany životního prostředí do všech fází procesu nákupu, podporuje šíření ekologických technologií a vybírá při nákupech výrobky které mají nejmenší dopad na životní prostředí během celého jejich životního cyklu.

Oznámením č. 400 z 16. 7. 2008 navrhla Evropská komise cíle GPP, které by měly dosáhnout členské státy do roku 2010. EK vydala „*GPP Training Toolkit*“, který musí členské státy začlenit do svého národního plánu. Itálie zpracovala tento národní plán pod názvem *Il Piano d’Azione Nazionale GPP – Plán činnosti pro udržitelnost v oblasti spotřeby veřejné správy* (PAN GPP). Tento plán byl schválen Dekretem MŽP se souhlasem ministerstva financí a ministerstva hospodářského rozvoje č. 135 z 11. dubna 2008 (*Decreto Interministeriale 135/2008*).

Hlavní kategorie, které národní plán zahrnuje, jsou papír pro tisk a kopírování, čisticí prostředky, elektronická a elektrická kancelářská zařízení, stavební úpravy, doprava, vybavení a zařízení kanceláří, spotřeba elektrické energie, potravinové výrobky, textilní výrobky a zahradnické zařízení a produkty pro obecní zeleň. Naplňování plánu má na starosti řídicí výbor „*Il Comitato di Gestione del PAN GPP*“, který je v souladu s výše uvedeným dekretem řízen MŽP a skládá se ze 14 členů zastupujících mimo jiné:

- MŽP
- CONSIP, S.p.A (společnost zřizovaná ministerstvem hospodářství a financí)

- ISPRA (viz výše)
- ENEA (viz výše)
- Regionální agentury (viz výše)

Dekret MŽP z 12. 10. 2009 stanovil "*Criteri ambientali minimi per l'acquisto di ammendanti e per l'acquisto di carta in risme da parte della Pubblica Amministrazione*" – Minimální environmentální kritéria pro zásobování a nákupy papíru ve státní správě (CAM). Norma vešla v platnost zveřejněním ve sbírce zákonů *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* (GURI) pod č. 261 z 9. listopadu 2009. Dále je v řízení přijetí CAM pro počítače, tiskárny, kopírky a další. Také jsou ustanoveny pracovní skupiny zabývající se návrhy CAM pro energetické služby, stavby, zařízení, stravovací služby a textilní produkty. Návrhy norem pro jednotlivé oblasti a komodity zpracovávají různé instituce zapojené do činnosti národního řídicího výboru. Jedná se o meziresortní, mezisektorovou a meziúrovňovou spolupráci.

Stručné shrnutí:

Závěrem lze k situaci v Itálii konstatovat, že kvalita vzdělávání a osvěty pracovníků veřejné správy záleží na každém konkrétním okresu, respektive obci a na každém konkrétním úřadu. Důležitý je postoj konkrétního starosty, či vedoucího úřadu. Jedná se vždy o dohodu o spolupráci mezi vedením úřadu a nějakou konkrétní agenturou působící na celostátní nebo krajské úrovni. Současně jsou intenzivně využívány možnosti mezinárodní spolupráce a partnerství, a to přímo z místní/regionální úrovně bez prostřednictví národních institucí. Plány a priority každé veřejné instituce závisí kromě postoje vedení i na finanční situaci. Každá obec či okres, může naplánovat svůj vlastní program vzdělávání pracovníků veřejné správy a požádat o spolupráci některou z mnoha výše uvedených agentur a institucí na všech úrovních.

Republika Rakousko

Rakouská republika je spolkovým státem. V čele republiky je přímo volený spolkový prezident, v čele vlády spolkový kancléř. Republika je budována na federativním principu. Právní základ Rakouské republiky tvoří spolková ústava, státní smlouva z roku 1955 a zákon o neutralitě země z téhož roku. V Rakousku funguje dvoukomorový parlamentní systém. Zákonodárná a výkonná moc je rozdělena mezi spolek a 9 spolkových zemí. Podle ústavy je v kompetenci zemí všechno, co není výslovně záležitostí celospolkovou. Systém je tak strukturálně decentralizován, i když řada významných oblastí je spravována z ústřední úrovně. S Rakouskem pojí Českou republiku společná minulost a s tou souvisí i perzistence obdobných mechanismů a struktur ve veřejné správě.

Rakousko je členěno na spolkové země, kterých je celkem devět: Vídeň, Dolní Rakousy, Horní Rakousy, Štýrsko, Tyrolsko, Korutany, Salzbursko, Vorarlbersko, Burgenland. Spolkové země mají v rakouském systému významné postavení, o nejdůležitějších správních otázkách se však vždy rozhoduje na úrovni spolku. Výjimkou je Vídeň, která je odpovědná spolku ve všech oblastech.

(π)

Expertní organizací rakouské federální vlády pro oblast životního prostředí je Umweltbundesamt, Federal Environmental Agency (FEA). V rámci distančního rozhovoru odpověděl na základní otázky týkající se environmentálního vzdělávání ve veřejné správě její zaměstnanec pan Wolfgang Dolezal, pracovník útvaru vnějších vztahů (A-1090 Vienna, Spittelauer Lände 5):

Vzdělávání v environmentálním minimu

Existuje v Rakousku systém environmentálního vzdělávání „ekologického minima“ (minimálních standardů) pro úředníky? Kdo a za jakých podmínek tento systém provozuje?

Ne. Environmentální standardy, například v oblasti nakládání s odpady, jsou povinnou součástí vzdělávání pro zaměstnance ve veřejném sektoru. Vzdělávány jsou odpovědné osoby v jednotlivých ministerstvech, agenturách a ostatních institucích prostřednictvím kurzů. Ty jsou převážně nabízeny konzultačními společnostmi.

Vzdělávací systém ve veřejném sektoru

Existuje v Rakousku jednotný systém školení zaměstnanců veřejné správy o platné legislativě a postupech v oblasti ochrany životního prostředí? Kdo jej provozuje?

Existují certifikované vzdělávací kurzy, například v oblasti EMAS, které jsou organizovány soukromými společnostmi. Kvalita kurzů je ověřována auditory.

Osvěta úředníků v environmentálně šetrném jednání

Jsou v Rakousku stanoveny požadavky na znalosti úředníků v oblasti environmentálně šetrného a odpovědného jednání? Jaké?

Ne, žádný standardizovaný mechanismus zde není. Veřejné instituce jsou ale pod dohledem veřejnosti, zda respektují jak ekonomické tak ekologické principy. Pokud se ukáže, že tomu tak není, stanou se předmětem intenzivní kritiky.

Vzdělávání v oblasti „Zeleného úřadování“

Platí v Rakousku pravidla pro ekologicky odpovědné jednání úředníků v rámci výkonu jejich funkce a práce úřadu Jaká?

Jak už bylo zmíněno výše, zaměstnanci úřadů jsou pod „tlakem veřejného mínění“. Ekologicky odpovědné jednání se tedy předpokládá a není stanoveno zákonem. Měření úspor zdrojů, energií, atd jsou využívány pro účely publicity, v neposlední řadě ale také slouží k podpoře politických stran, které vedou příslušné ministerstvo, jeho agenturu nebo jinou instituci.

Autor odpovědí konstatuje, že vyjadřují jeho soukromý názor a nejsou oficiálním stanoviskem FEA.

Stručné shrnutí:

Tato velmi stručná, ale autentická, výpověď by na jednu stranu mohla vytvářet dojem, že není čím se v Rakouské republice inspirovat. Na druhou stranu je zapotřebí vzít v úvahu

(π)

související okolnosti, a to sice historicky (50 let) odlišný vývoj občanské společnosti, tržních mechanismů a také názorů veřejnosti na ochranu životního prostředí. Respondent konstatuje, že odpovědné osoby jsou vzdělávány soukromými společnostmi za supervize auditorů. Podstatnou informaci pak nese vyjádření k environmentálně šetrnému jednání úřadů. Tyto informace lze interpretovat tak, že v Rakousku jsou veřejní činitelé, úředníci i politici, pod „přísným dohledem“ veřejnosti. K environmentálně odpovědnému chování je nenutí jen pravidla a zákony, ale společenská poptávka a „energie“ občanské společnosti. Za mnoho desetiletí odlišného vývoje ve společnosti nastala v Rakousku situace, kdy veřejnost očekává a vyžaduje tento způsob jednání, zatímco v našich podmínkách stále předpokládáme, že veřejní činitelé musí být aktivními nositeli myšlenek environmentálně šetrného jednání. Jedná se o zcela jinou úroveň – veřejnost „vychovává“ úředníky a politiky.

Spolupráce Česká republika – Island

Tato část ilustruje mezinárodní spolupráci v oblasti environmentálního vzdělávání veřejné správy na příkladu projektu „Spolupráce českých a islandských municipalit v oblasti péče o životní prostředí“ realizovaném společností MCN, o.p.s. za finanční podpory Fondu technické asistence Blokového grantu Finančního mechanismu EHP Norska, Islandu a Lichtenštejnska.

Poznámky z mezinárodní konference „Praktická aplikace environmentálního vzdělávání veřejné správy ČR v evropském kontextu“ (Praha, 11. listopadu 2010):

Z příspěvku Stefána Gíslasona, ředitele konzultační společnosti Enviroice (partnera projektu):

Společnost Enviroice od roku 2000 úspěšně spolupracuje s veřejnou správou mimo jiné na vzdělávacích programech pro udržitelný rozvoj a programech environmentálního managementu.

Municipality na Islandu mají velkou míru autonomie, naprostá většina environmentální problematiky je řešena na jejich úrovni. Všechny municipality (celkem 76) jsou sdruženy v Národní asociaci místních úřadů (<http://www.samband.is>). Asociace je platformou pro spolupráci municipalit a poskytuje jim metodickou podporu a též organizuje vzdělávací programy a kurzy pro pracovníky veřejné správy.

Environmentální témata jsou na Islandu součástí výuky na všech stupních škol.

Z příspěvku Theodory Matthiasdottir, zástupkyně municipality Stykkisholmur:

Na Islandu je kladen velký důraz na environmentální certifikaci. Certifikace je nástrojem k zajištění environmentálně odpovědného jednání veřejné správy. Předmětem certifikace je mimo jiné dosažení minimálních environmentálních kritérií pro každou obec, v případě veřejné správy zejména environmentálně šetrný provoz úřadu. Velký důraz na rozvoj šetrného turismu a využívání nástrojů certifikace.

Z příspěvku Bc. Jakuba Nekolného, starosty města Český Brod:

Pro udržitelný rozvoj města je nezbytný cílevědomější přístup k tvorbě nového územního plánu a větší důraz na environmentální témata v něm. Dále je nutné větší zapojování veřejnosti do rozhodování a zlepšení práce veřejné správy v této oblasti. Pro realizaci komunálních projektů v oblasti ŽP je třeba kompetentních pracovníků a politické shody všech stran v zastupitelstvu se zastoupením v radě města.

Je realizován projekt Efektivní úřad jehož cílem je zkvalitnění procesního a projektového řízení.

Stručné shrnutí:

Za významný lze považovat odkaz na roli asociace obcí (měst) ve vzdělávání pracovníků obecních úřadů. Avšak v prostředí, kde existuje taková míra autonomie municipalit, je taková situace pochopitelná. Obdobné příklady lze nalézt i ve Skandinávských státech (Island má společnou historii, nicméně se do této skupiny nezahrnuje). Například ve Finsku, Švédsku i Norsku je role sdružení obcí v environmentálním vzdělávání jejich pracovníků nezastupitelná.

Další zajímavý postřeh, který je možné zaznamenat z domácích příspěvků, je odkaz na význam strategického plánování a zapojení veřejnosti do rozhodování a činnosti veřejné správy. Jakoby se zde odrážela poptávka po stavu, který je popsán ve stručném příspěvku o praxi v Rakousku. Environmentální vzdělávání úředníků (a politiků) by na základě těchto poznatků mělo zahrnovat i nástroje pro účast veřejnosti čistě v oblasti ochrany životního prostředí. Vzdělávání by mělo vytvářet podmínky pro osvojení kvalifikovaných participativních postupů.

Zkušenosti islandských partnerů zase vypovídají o tom, že na Islandu (a obdobně i v ostatních severských zemích) je EVVO pevně zakotvena ve vzdělávacím systému, a tak dnešní generace úředníků je v oblasti ochrany ŽP již „pregraduálně“ dobře připravena. Konference, kde byly prezentovány výsledky společného projektu, se ovšem převážně zaměřovala na prezentaci nejrůznějších forem EVVO a o praktickém vzdělávání zaměstnanců úřadů nebyla příliš řeč. Název konference se tedy poněkud míjel s jejím obsahem. I tento fakt lze považovat za užitečnou informaci o společném hledání systémových nástrojů pro dosažení stavu, který dosud umíme definovat jen dílčími pozitivními příklady.

13. Závěry a doporučení

Závěry

Z výše uvedených zjištěných skutečností lze utvořit závěr, že EV ve veřejné správě je legislativně a koncepčně dobře zakotveno v dokumentech vycházejících z iniciativy, resp. patřících do kompetence MŽP. V této oblasti je zachována kontinuita, jsou zde popsány nástroje i cíle, které by měly být z hlediska zájmů ochrany životního prostředí prostřednictvím vzdělávání příslušné cílové skupiny naplněny. V legislativě a koncepčních materiálech, které se přímo týkají mechanismů vzdělávání ve státní správě, a které patří do kompetence institucí koordinujících výkon veřejné správy (Úřad vlády, MV ČR) je environmentální vzdělávání zakotveno způsobem, který je podle názoru zpracovatele nedostatečný a pravděpodobně může i vést k matoucím výkladům.

Současná doba je pro další perspektivu (nejen environmentálního) vzdělávání zaměstnanců veřejné správy do určité míry přelomová. Meziřesortní pracovní skupina řízená Ministerstvem vnitra připravuje novelizaci pravidel pro vstupní vzdělávání úředníků, do které by měla patřit i aktualizace environmentálního minima a implementace vzdělávání k udržitelnému rozvoji, jak ukládá platný akční plán k SP EVVO i soubor opatření k SVUR (obojí schváleno příslušnými usneseními vlády). Novelizace pravidel má však nejméně 6 měsíců zpoždění, situaci komplikují restrukturalizační a úsporná opatření v ústředních správních orgánech. Nejistá personální situace a úsporná opatření v roce 2010 komplikují i samotné praktické zajištění vzdělávacích aktivit.

Environmentální vzdělávání veřejné správy, ať již jde o ústřední správní orgány, nebo ÚSC, je nyní výrazně chápáno jako vzdělávání v systémech environmentálního řízení, správné environmentální praxe a vnitřních systémů fungování úřadů. Vybrané úřady se postupně snaží docílit splnění kritérií jakosti a dosažení dalšího systematického zlepšování v oblasti environmentálně šetrné praxe. Tato aktivita vyvolává poptávku po environmentálním vzdělávání např. v oblasti EMAS a ISO. ÚSC se zapojují do dobrovolných aktivit, jejichž součástí je vzájemné srovnávání výsledků v environmentálně šetrné praxi úřadu (např. zmíněný rámec CAF, ale také určitě i Místní Agenda 21). Tato cesta je zajisté velmi perspektivní, protože

- a) propojuje prvek vzdělávání v OŽP s prvkem vzdělávání v oblasti řízení
- b) vede k lepší vzájemné komunikaci pracovníků příslušných úřadů
- c) zlepšuje dovednosti ve strategickém plánování a řízení
- d) v neposlední řadě má druhotný dopad na veřejnost, jsou-li výsledky skutečně vidět

Na tomto místě bychom se rádi stručně ještě jednou vrátili k příkladům ze zahraničí. Jak bylo uvedeno, ve Francii uchopila vláda téma vzdělávání pod heslem „Stát příkladem“. Jde o společné vzdělávání k environmentálně šetrnému jednání a udržitelnému rozvoji.

Italská republika je možná nejvíce heterogenní suverénní státní útvar Evropské unie. Přesto z nejvyšší úrovně státní správy přichází nabídka propojující vzdělávání k udržitelnému rozvoji s environmentálním vzděláváním, a to ve spolupráci MŽP, jeho odborných složek a ministerstva pro veřejnou správu. Existuje i meziresortní dohoda mezi MŽP a ministerstvem školství – Tyto struktury vytvářejí národní systém, byť míra jeho využití na regionální a místní úrovni variuje. Je zde však zcela běžné, že regiony využívají mezinárodní projekty a zpětně jejich výsledky obohacují národní rámce „zdola“.

V Rakousku se nerespektování pravidel environmentálně šetrného jednání „trestá“ kritikou veřejnosti, která činnost úřadů pozorně sleduje. Pro jakékoliv další kroky je nezbytné pochopit a akceptovat, že environmentální problematika není jen jedno z mnoha témat relevantních pro veřejnou správu, ale stále je to jeden z jejich základních pilířů, alespoň v geopolitickém a kulturním prostředí, ve kterém se nacházíme.

Neexistuje aktualizovaná metodika a dostatečná koordinace ani základních forem vzdělávání na ústřední úrovni. Významnou roli pro vzdělávání na úrovni ÚSC hrají kraje. Zde je praxe nejednotná a roztržštěná. Zaměstnanci krajů volají po větší nabídce skutečně kvalitních vzdělávacích služeb, varují před formalizací vzdělávání. Kraje sami slouží jako významný zdroj vzdělávacích příležitostí pro obce, ale očekávali by i spolupráci ministerstva a podporu vzdělávání všech vlastních zaměstnanců.

Další samostatnou kapitolou je vzdělávání následné a prohlubovací. Význam vstupního vzdělávání následného spočívá ve faktu, že jej lze koordinovat a metodicky i obsahově zajišťovat z ústřední úrovně. To vede k zajištění standardní kvality i odpovídající kvantity vzdělávacích aktivit pro všechny úředníky. V současné době se v tomto typu vzdělávání EV vůbec nevyskytuje a je zapotřebí vážně uvažovat o jeho implementaci i do této úrovně.

Konečně v oblasti prohlubovacího vzdělávání (tj. pokračovacího vzdělávacího procesu) by měla být vytvořena kvalitní nabídka, a to například i ve spolupráci se soukromými poskytovateli školících služeb – např. z hlediska využití moderních technologií.

Finanční prostředky chybí nejen na základní úrovni ÚSC, i když zde je jejich nedostatek pocíťován asi nejbolestivěji. Nedostatkem financí na rozvoj řízeného a systémového environmentálního vzdělávání, na jeho průběžné odborné rozvíjení a prosazování do praxe trpí i instituce na ústřední úrovni.

Pracovníci správních úřadů se také pozastavují nad faktem, že v současném plánovacím období nenacházejí v operačních programech zaměřených na lidské zdroje příležitosti pro rozvoj vzdělávání v oblasti OŽP. Tyto možnosti, zdá se, chybí.

Na úplný závěr považujeme za nezbytné zmínit, že nejasnou perspektivu má samo legislativní zakotvení vzdělávání úředníků. 1.1.2012 by měla nabýt účinnosti společná právní úprava pro úředníky ústředních orgánů státní správy i ÚSC, tedy zákon 218/2002 Sb. (služební zákon). Je velmi pravděpodobné, že obsah zákona dojde ještě během roku 2011 značných úprav. Hlasitě zaznívá názor, že by bylo lepší zachovat praxi oddělených pravidel pro ústřední úroveň a ÚSC. Navíc premiér Petr Nečas v září 2010 veřejně prohlásil, že

zákon 218/2002 Sb. (služební zákon) představuje „slepu uličku“. Není tedy vyloučen ani scénář, kdy bude tendence připravit zcela nový zákon.

Všechny tyto komplikace, překážky a nejasnosti činí budoucnost všech inovací environmentálního vzdělávání zaměstnanců úřadů v souladu se schválenými strategiemi nejistou. Proto by bylo vhodné usilovat o co nejrychlejší dohodu s partnerskými ministerstvy, intenzivně komunikovat s mezíresortní pracovní skupinou EVVO (zástupci ústředních orgánů i krajů) a také se pokusit o maximální spolupráci přímo uvnitř MŽP - mezi jednotlivými útvary.

Doporučení

EV veřejné správy potřebuje impuls a podporu proto, že:

- a) zajišťuje zvyšování standardů kvality práce a dobrou praxi správních úřadů;
- b) vytváří základ příkladného jednání a tím pozitivní ovlivnění veřejnosti;
- c) napomáhá zvyšování kvality života občanů;
- d) přispívá ke spolupráci a zlepšení komunikace v rámci úřadů;
- e) přináší provozní úspory nákladů správních úřadů;
- f) je po tomto druhu zvyšování a udržování kvalifikace úředníků reálná poptávka;
- g) je pevně zakotveno v národních koncepčních dokumentech a legislativě;
- h) v současné době neodpovídá praxe požadavkům vládou schválených politik.

Návrh „Desatera kroků pro rozvoj environmentálního vzdělávání veřejné správy“ v krátkodobém až střednědobém horizontu

Následujících deset kroků pro rozvoj environmentálního vzdělávání zaměstnanců ústředních správních úřadů a úřadů ÚSC vychází ze zjištěných skutečností a kvalifikovaného posouzení situace v širším kontextu:

1. Novelizace pravidel v oblasti vzdělávání vstupního úvodního
V rámci novelizace navrhujeme nahradit stávající formulaci v Příloze 1 usnesení vlády ČR ze dne 30. listopadu 2005 č. 1542, o Pravidlech vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech, v části II II, čl. 5, odst. 4, písm. e) „seznámení s praxí daného správního úřadu v oblasti environmentální výchovy a osvěty“ novým textem:
„Seznámení s praxí správního úřadu v oblasti environmentálně šetrného jednání a dopadů činnosti úřadu na životní prostředí“.
2. Novelizace pravidel v oblasti vzdělávání vstupního následného
V souladu s platným ustanovením Akčního plánu SP EVVO na roky 2010 – 2012 s výhledem do roku 2015 jež je schválen usnesením vlády ČR č. 1302 ze dne 19. října 2009 (Cílovým stavem 9, bodem I) doporučujeme zařadit prvek environmentálního vzdělávání i do stupně následného vzdělání. Navrhujeme v Příloze č. 1 Pravidel zvýšit počet hodin minimální časové dotace na 40 hodin a dále

vložit do části „Obsah“ nově bod 6, který zní „Environmentální minimum“. Dále do podrobností, které jsou základem pro metodiku (viz dále) doplnit bod 6 „Environmentální minimum“ a dílčí body:

- a. 6.1 Státní politika životního prostředí
- b. 6.2 Hlavní nástroje ochrany životního prostředí
- c. 6.3 Základní přehled kompetencí v oblasti ochrany životního prostředí
- d. 6.4 Informační zdroje a právo na informace v oblasti životního prostředí

Minimální časová dotace: 4 hodiny

Pro tento druh vzdělávání navrhujeme formu e-learningového kurzu.

Tento návrh předkládáme s vědomím, že prosazení uvedeného tématu do struktury následného vstupního vzdělávání nemusí být jednoduché, neboť obdobné požadavky by mohly být formulovány i na základě řady dalších sektorových politik. Jsme si vědomi, že osnova následného vzdělávání je založena na průřezových tématech a není možné do této úrovně vzdělávacího mechanismu zahrnout všechny priority. Zařazení environmentálního minima do následného vzdělávání ale zajistí možnost koordinace, metodického vedení a vyhodnocení zpětné vazby na ústřední úrovni, která nyní neexistuje. K tomuto návrhu je ještě zapotřebí uvést, že akceptace návrhu by vyžadovala i odpovídající formulační úpravu vzdělávacích cílů.

3. Příprava metodiky pro vzdělávání vstupní následné

Navrhujeme připravit metodiku pro vstupní následné vzdělávání v návaznosti na předchozí bod. Metodika by měla odpovídat návrhu struktury v předchozím bodě.

4. Příprava metodiky pro prohlubovací průběžné vzdělávání

Navrhujeme připravit metodiku pro prohlubovací vzdělávání. Tato metodika by měla být založena na modulových vzdělávacích programech. Odborným garantem by mělo být Ministerstvo životního prostředí. Tvorbě jednotlivých modulů musí předcházet identifikace témat. Doporučujeme zpracovat pro začátek cca 5 hlavních oblastí, které jsou momentálně nejvíce aktuální pro praxi správních úřadů. Výběr těchto témat by se měl odvíjet od kvalifikované a velmi stručné analýzy a diskuse nepočetné ad hoc pracovní skupiny se zastoupením (kromě MŽP) vybraných resortů, ÚSC a případně NNO.

5. Podrobnější rozpracování vzdělávacích schémat

V návaznosti na doporučující body 2 a 3 považujeme za nezbytné připravit odborné materiály a podrobnější rozpis vzdělávacího schématu pro vstupní vzdělávání úvodní základní i následné. Podklady pro základní vzdělávání mohou mít formu doporučující osnovy a vzorových studijních textů v malém rozsahu, které si příslušné správní úřady mohou doplnit či rozšířit podle vlastního uvážení, zejména s důrazem na konkrétní praxi daného úřadu. V tomto případě by bylo možné vyjít z rešerše stávajících studijních materiálů vybraných ministerstev (viz např. kapitola 8).

(π)

Pokud jde o vzdělávání následné, doporučujeme zpracovat sylabus e-learningového kurzu a studijní podklady ve struktuře navržené ve výše uvedeném bodě 2. Tyto podklady by měly být připraveny expertně Ministerstvem životního prostředí.

6. Příprava programů pro prohlubovací průběžné vzdělávání

Dle výše uvedeného bodu 4 doporučujeme na základě metodiky připravené expertní pracovní skupinou MŽP vytvořit „šablonu“ vzdělávacích programů v modulárním uspořádání – vybraný omezený počet témat - pro jejich zařazení do vzdělávacího procesu jako vzdělávací programy v dalších oblastech.

7. Příprava akreditovaných programů pro zaměstnance ÚSC všech úrovní

Navrhujeme připravit „šablony“ vzdělávacích programů pro zaměstnance ÚSC pro akreditaci podle §31 zákona 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů ve znění pozdějších změn a doplnění. Součástí tohoto kroku musí být návrh vzdělávacích cílů, programů a forem odpovídajících požadavkům krajů a obcí, a také zpracování odborných posudků.

8. „Pilotní“ ověření všech programů

Programy připravené podle bodů 5, 6 a 7 je nutné ověřit v praxi. Navrhujeme vybrat nejméně 2 ústřední správní orgány či jimi zřizované organizace, jeden krajský úřad a dvě obce s rozšířenou působností a ověřit ve spolupráci s nimi vhodnost zvolených metodik, obsahu programů a forem vzdělávání.

9. Vyhodnocení

Navrhujeme provést vyhodnocení účinnosti výše uvedených kroků formou:

- a. stanovení a vyhodnocení souboru vhodných kvantitativních indikátorů (počty kurzů, frekventantů, témat, hodin, atd.);
- b. provedení semikvantitativního výzkumu u frekventantů pilotních kurzů;
- c. zpracování přehledné zprávy o výsledcích a implementace základních poznatků do SP EVVO, resp. jeho akčního plánu pro příslušné období;

10. Publicita

Záměry i výsledky by měly být předány formou interního sdělení všem sekcím MŽP. Doporučujeme dále zveřejnit výsledky zejména formou zaslání informace všem resortům zapojeným do spolupráce na základě SP EVVO a členům MPS EVVO. Současně navrhujeme svolat pracovní seminář pro zástupce ÚSC k dané problematice za nezbytné účasti MV ČR a jeho vzdělávacích institucí. Bude-li možné najít odpovídající finanční prostředky, navrhujeme vydat stručnou odbornou publikaci pro personalisty správních úřadů na všech úrovních.

14. Seznam zkratek

ASPI	Automatizovaný systém právních informací
AP	Akční plán
CAF	Proces sebehodnocení organizací veřejné správy
CENIA	Česká informační agentura pro životní prostředí
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIA	Environmental Impact Assessment – proces posouzení vlivu na životní prostředí
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme – Systém environmentálního řízení a auditingu
ENA	francouzská Národní škola pro administrativu
ESF	Evropský sociální fond
EV	Environmentální vzdělávání
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EV VS	Environmentální vzdělávání veřejné správy
FEA	Spolková agentura životního prostředí Rakouské republiky
GŘ	Generální ředitelství
ISS	Institut státní správy
IMS	Institut pro místní správu
IPPC	International Plant Protection Convention – Integrovaná prevence a omezování znečištění
IRA	francouzské regionální školy pro administrativu
MA21	Místní Agenda 21
MF (ČR)	Ministerstvo financí
MV (ČR)	Ministerstvo vnitra
MPO (ČR)	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT (ČR)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ (ČR)	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP (ČR)	Ministerstvo životního prostředí
NNO	Nestátní nezisková(é) organizace
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
OŽP	Ochrana životního prostředí
SP EVVO	Státní program Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
UV	Usnesení vlády ČR
ÚSC	Územně samosprávních celků (celky)
VŘ	Výběrové řízení
ZOZ	Zvláštní odborná způsobilost
ŽP	Životní prostředí

15. Prameny

1. Dotazníkové šetření na vzorku 26 obcí (měst), říjen – listopad 2010
2. Dotazníkové šetření na vzorku 32 zástupců krajských úřadů ČR
3. Dotazníkové šetření, osobní průzkum rešerše ve vybraných zemích EU
4. ASPI, automatizovaný systém právních informací
5. Portál veřejné správy
6. Koncepce EVVO Středočeského kraje v letech 2003 – 2010
7. Sborník příspěvků z konference „Praktická aplikace environmentálního vzdělávání veřejné správy ČR v evropském kontextu“ (Praha, 11. listopadu 2010)
8. Studijní text pro vstupní vzdělávání úvodní Téma č. 7: EMAS – Systém environmentálního řízení a auditu, ekologicky šetrné chování v ministerstvu
9. Situace v EVVO ve veřejné správě Středočeského kraje (Zpráva zpracovaná v rámci přípravy Koncepce EVVO Středočeského kraje na léta 2003 – 2010) RNDr. Alena Škoudlíková a kol., srpen 2002
10. Informace o vzdělávání podle „Pravidel vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech“ a o jejich dodržování za kalendářní rok 2006, Ministerstvo vnitra 2007
11. Informace o vzdělávání podle „Pravidel vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech“ a o jejich dodržování za kalendářní rok 2007, Ministerstvo vnitra, 2008
12. Informace o vzdělávání podle Pravidel vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech a o jejich dodržování za rok 2008, Ministerstvo vnitra, 2009
13. Informace o vzdělávání podle Pravidel vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech a o jejich dodržování za rok 2008, Ministerstvo vnitra, 2010
14. Systém podpory environmentální výchovy, vzdělání, osvěty a informování veřejnosti o stavu životního prostředí Jihočeského kraje
15. Prováděcí metodika k Pravidlům vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech, Institut státní správy Praha, květen 2010
16. Pravidla, kterými se stanoví způsob přípravy zaměstnanců ve správních úřadech a v Úřadu vlády ČR (znění přílohy dle usnesení vlády ČR č. 1028/2001)
17. Pravidla vzdělávání zaměstnanců ve správních úřadech (znění přílohy dle usnesení vlády ČR č. 1542/2005)
18. Všechny strategické a koncepční dokumenty a zákony uvedené v kapitole 4

16. Autorství a spolupráce

Zpracovatel a editor:

Miroslav Lupač, e-mail: mirek@koniklec.cz

Spolupracovali:

David Kunssberger

Ing. Ria Navrátilová

Zvláštní poděkování patří:

(abecedně)

Wolfgang Dolezal, Umweltbundesamt Bundesrepublik Österreich

RNDr. Jarmila Dupejová, Krajský úřad Zlínského kraje

Andrea Dvořáková, Krajský úřad Jihomoravského kraje

Jan Fišer, MěÚ Tábor

Ing. Květoslav Fryšták, MěÚ Uherské Hradiště

Iva Hájková, MČ Praha-Libuš

Ing. Milan Halúzka, MěÚ Ivančice

Ing. Alena Harmanová, MěÚ Dobříš

PhDr. Věra Havránková, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Mgr. Ing. Petr Holý, Magistrát hlavního města Prahy

Tomáš Komrzý, Krajský úřad Libereckého kraje

Ing. Pavel Konečný, MěÚ Blansko

Bohuslava Kolmanová, MěÚ Jihlava

Eva Králová

Paolo Latella, Ministero dell'Ambiente Italia

Rocco Maugeri, Sovrintendenza Beni Culturali di Catania (Regione Siciliana, Italia)

Ing. Milan Machač, Krajský úřad Moravskoslezského kraje

Gaetano Perricone, Parco dell'Etna (Italia)

Hana Peřinová, Krajský úřad Plzeňského kraje

Ing. Dana Rožánková, CSc., MěÚ Stříbro

Antonino Di Stefano, Comune di Tremestieri Etneo (Regione Siciliana, Italia)

Mgr. Petr Strakoš, Krajský úřad Moravskoslezského kraje
Mgr. Iva Svobodová, Krajský úřad Královehradeckého kraje
Marie Vavrečková, MěÚ Opava
Radek Vích, MěÚ Vrchlabí

a řadě dalších zaměstnanců veřejné správy, jejichž přání neuvádět jména respektujeme.

Dokument neprošel jazykovou korekturou.

© 2010 Ministerstvo životního prostředí

17. Přílohy

1. Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu ORP (obsah dotazníků)
2. Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu krajů (obsah dotazníků)
3. Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu v Italské republice (obsah dotazníků)

PŘÍLOHA 1

Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu ORP (obsah dotazníků)

Poznámka: Některé odpovědi byly kráceny nebo částečně upraveny při závěrečné redakci. Tyto úpravy byly provedeny kvalifikovaně tak, aby v žádném případě neměly vliv na výpovědní hodnotu odpovědí.

Příloha 1.1 Odpovědi na otázky 1 - 3

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Blansko Město-ORP 21.386 obyvatel	Tuto povinnost pracovníci úřadu nemají, přesto se s ekologickou výchovou setkávají, ať už v rámci interních předpisů úřadu anebo při krajské soutěži Zelené úřadování, do které se úřad pravidelně zapojuje, a zčásti i zapojení úřadu do společného hodnotícího rámce CAF.	Všichni pracovníci úřadu (úředníci) mají na síti přístup do programu ASPI, kde jsou aktualizovaná znění právních předpisů, další možnosti je internet a vedoucí	Ano, jsou vysíláni podle potřeb i podle vlastního výběru v rámci svých odborností. Kurzů s environm. problematikou se nejvíce z úřadu zúčastňují pracovníci OŽP a odboru komunální údržby.
Česká Lípa Město-ORP 40.186 obyvatel	Na úřadě neexistuje povinnost absolvovat školení environmentálního minima.	Informace jsou získávány na internetu.	Nejsou.
Dobříš Město-ORP 7.873 obyvatel	Částečně – vzdělávání v systému Rentel	Školení krajského úřadu, jiná školení, internet (stránky ministerstev, zaměřených organizací,...), komunikace s kolegy, ASPI	Ano, jsou (dle jejich požadavků a náplně jejich práce) – zcela odborného zaměření, i školení písemného projevu, strategického plánování, procesní řízení, a další
Holešov Město-ORP 12.702 obyvatel	Ne. Povinná je jen Zvláštní odborná způsobilost podle zákona č. 312/2002 Sb.	Sbírka zákonů, Věstník MŽP, Věstník Mze, porady na KÚ, noviny a časopisy: Třetí ruka, ODPADY, Vodní hospodářství, Myslivost, Lesnická práce, Ochrana přírody, Veronica, Inspirace.	Výjimečně, např. ošetřování dřevin, oceňování dřevin

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Hradec Králové Statututární město, ORP 99.129 obyvatel	Domnívám se, že nejsou, kromě odboru ŽP, který plní výkon státní správy	odbor ŽP ze školení MŽP resp. kú, z internetu, ostatní odbory magistrátu nejspíš nikde	jen v rámci povinného vzdělávání úředníků, problémem jsou finance na nepovinné kurzy v době, kdy město šetří každou korunu
Ivančice Město-ORP 9.124 obyvatel	Ne	Z věstníků, metodik a porad s nadřízenými orgány.	Nejsou! Šetříme!
Jablonec nad Nisou Město-ORP 46.238 obyvatel	Ne	Pracovníci, kteří se touto problematikou zabývají v rámci svých pracovních náplní, dochází na školení, mají porady s nadřízenými orgány. Ostatní zaměstnanci jsou informováni o všeobecných pravidlech z oblasti životního prostředí např. o odpadech formou e-mailu, v pravidelném periodiku vydávaném úřadem a na webových stránkách města jako ostatní obyvatelé města.	Vzhledem k časové a finanční náročnosti jsou zaměstnanci úřadu vysíláni na školení, která se týkají jejich práce. Školení týkající se problematiky životního prostředí jsou povinni absolvovat zaměstnanci odpovídajících oddělení, nikoli všichni zaměstnanci úřadu.
Jihlava Statutární město, ORP 50.136 obyvatel	Na našem úřadu taková povinnost není.	Úředníci si školení vybírají sami dle svého profesního zaměření.	Pracovníci zákona jsou vysíláni na školení dle zákona č. 312/2002, a to dle výkonu své činnosti.
Jindřichův Hradec Město-ORP 22.931 obyvatel	Nejsou.	Od metodicky vedoucího krajského úřadu, samostudiem z vlastního zájmu, semináře pořádané různými subjekty (především ty bezplatné)	Kurzy si převážně volí každý pracovník dle vlastního zájmu.

(π)

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
<p>Kopřivnice Město-ORP 23.495 obyvatel</p>	<p>Pracovníci nejsou povinni absolvovat školení v environmentálním minimu. V minulosti byli hromadně proškoleni v rámci projektu „Vstřícnost, profesionalita, zodpovědnost na úřadě“ v rámci semináře Životní prostředí.</p> <p>V současnosti mají možnost školení Environmentální minimum absolvovat formou e-learningu – 1 denní kurs s testem ověřujícím nabyté znalosti. Obsah kurzu je na internetových stránkách radnice. Kurz jsem si vyzkoušel, abych věděl, o čem to je. S jeho obsahem jsem nebyl spokojen. Podle mého názoru obsahuje příliš mnoho informací i odborného charakteru, které nejsou pro úředníky MÚ nezbytné. Měli by vědět základní informace (třídění odpadů, šetření energiemi, vodou, papíry, používání vhodných přípravků, apod.) a proč je to tak. Možná, že pro odborná témata kurzu není o něj očekávaný zájem.</p> <p>Vzhledem k tomu, že jsme členy NSZM ČR, partnery TIMURu, apod., je možnost dalšího vzdělávání, v tomto případě především pro zájemce na MÚ (udržitelný rozvoj, MA 21, udržitelná energetika, ekologizace úřadu, EMAS, ekologické nakupování, Fair trade). Nepravidelně přibližně jednou za 2 roky zorganizují tito partneři pro všechny úředníky jednodenní školení o ŽP, MA 21, apod.</p>	<p>Na odborných seminářích hrazených zaměstnavatelem, na poradách vedoucích odborů, na odboru životního prostředí, na intranetu, internetu (např. odbor životního prostředí zpracoval a spravuje webové stránky o ŽP.</p>	<p>Ano, dle aktuální potřeby zhodnocené samotným pracovníkem a jeho přímým nadřízeným a na základě vnitřního předpisu Zajištění vzdělávání zaměstnanců. Pracovníci navštěvují školení dle jejich příslušného zaměření (mj. energetika, realizace projektů s ohledem na udržitelný rozvoj města, doprava, územní plánování, apod.</p>

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Krnov Město-ORP 26.078 obyvatel	Úředníci nemají povinnost absolvovat školení v „EM“, ale je jim nabízena možnost v rámci e-learningových školení, kde si témata vybírá každý pracovník dle potřeby.	Obecně: Informace na webových stránkách města, brožurkách, publikacích a informačních listech vydávaných městem či jinými organizacemi, v rámci aktivit MA 21 a dalších organizací Pracovníci OŽP: na seminářích, kurzech, školeních, konferencích, e – learningu	Ano, pracovníci OŽP dle oborů a dle zájmu i ostatní (např. voda)
Litoměřice Město-ORP 25.687 obyvatel	Nejsou povinni.	Každý pracovník odboru životního prostředí je povinen sledovat aktuální stav legislativy v jeho oboru působnosti. Dále vedoucí odboru životního prostředí je povinen sledovat aktuální stav veškeré legislativy v oblasti ochrany životního prostředí a dále i tajemník úřadu sleduje změny legislativy. Všichni pracovníci jsou dále povinni absolvovat příslušné množství školení v oblasti ochrany životního prostředí. (Školení většinou pořádá MŽP, KÚ, Národní centrum regionů, Středisko ekologické výchovy SEVER, EKOKOM, ASEKOL, atd.)	Ano (ekologické úřadování, státní správa -odpady, myslivost, les, ochrana přírody, vodní hospodářství, ochrana ZPF, rybářství, ovzduší, alternativní zdroje energie, ekonomika atd.)

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Litovel Město-ORP 10.010 obyvatel	Naši pracovníci nejsou povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“.	Většinou informace získáváme na pracovních poradách na půdě Krajského úřadu Olomouckého kraje, a to na všech agendách, které má odbor ŽP na starosti. Kromě toho jezdíme na placené semináře, kde přednáší většinou pracovníci MŽP nebo Mze, kteří mají na starosti legislativu (nové právní předpisy, novely zákonů apod.).	Ano, jezdí na semináře.
Opava Statutární město, ORP 62.468 obyvatel	Nejsou, pracovníci jsou povinni absolvovat tzv. vstupní vzdělávání a myslím, že by bylo vhodné, aby s touto problematikou byli v rámci tohoto vzdělávání rovněž seznámeni. Ale to by znamenalo upravit osnovy.	Oficiálně nijak. Nemáme vypracován systém informování kolegů o problematice ŽP. Průběžně poskytujeme informace o životním prostředí na webu což je určeno pro všechny občany a kdo má zájem, může tuto problematiku sledovat. Informace jsou předávány při běžné pracovní komunikaci při řešení nejrůznější problematiky. To se ale samozřejmě týká jen některých kolegů, se kterými pracovně komunikujeme.	Co se týče EVVO cíleně, ne. Pouze v případě, že někdo projeví zájem zúčastnit se semináře, na kterém je řešena problematika životního prostředí, která souvisí s jeho pracovní náplní, pak takovou možnost má.

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Praha – Libuš Městská část 7.905 obyvatel	<p>V roce 2010 prošli úředníci ÚMČ Praha-Libuš školením ohledně zavádění systému EMAS pořádaném v Chrudimi nebo na úřadu v Libuši (školila Porsenna, o.p.s., MŽP a Chrudim). Jednalo se o dvě celodenní školení. Ke konci roku bude pokračovat vzdělávání úředníků v environmentální oblasti z důvodu zahájení realizace dvouletého projektu z Revolvingového fondu MŽP: Environmentálně příznivé chování institucí – praktická cesta k udržitelnosti. Bude se jednat opět o celodenní školení neziskovou organizací, která bude vybrána ve výběrovém řízení.</p> <p>V rámci projektu Model realizovaný spol. Porsenna byl utvořen energetický tým a školen v oblasti energetických úspor (2008 – 2010).</p>	Pracovníci odboru životního prostředí a dopravy ÚMČ Praha-Libuš se pravidelně účastní seminářů pořádaných agenturami. Metodicky řízení jsou Magistrátem HMP, v rámci předávání si příkladů dobré praxe s ostatními městskými částmi.	Ano, se zaměřením na ochranu přírody a krajiny, odpadové hospodářství a ochranu ovzduší.
Příbram Město-ORP 36.901 obyvatel	Nejsou	Semináře KU, Mze, MŽP, vzdělávací agentury.	Ano. V rozsahu působnosti své práce – zaměstnanců OŽP
Prostějov Město-ORP 49.868 obyvatel	Nemáme takovou povinnost.	Ze stránek MŽP a Mze, aktivním vyhledáváním nebo na poradách s metodickým orgánem Krajským úřadem Olomouckého kraje.	Ne
Rosice Město-ORP 5.292 obyvatel	Nejsou	pouze odbor životního prostředí; info - Sbírka zákonů, porady KÚ	pouze odbor životního prostředí; dle vlastního výběru

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Slavkov u Brna Město-ORP 5.942 obyvatel	Na úřadě neprobíhá školení pracovníků úřadu v environmentálním minimu.	V oblasti životního prostředí jsou školení jen pracovníci odboru životního prostředí. Informace získávají na odborných seminářích, poradách kr. úřadu a samostudiem. Je povinností pracovníka odboru mít školení a semináře v rozsahu 6 prac. dní ročně.	Nejsou
Stříbro Město-ORP 7.337 obyvatel	<p>Nemám tušení, co nazýváte „environmentálním minimem“. Všichni úředníci samosprávných celků (tj. krajských a městských resp. obecních úřadů) jsou povinni se ze zákona o úředních samosprávných celků vzdělávat, a to především v oboru výkonu státní správy (vstupní školení, povinnost absolvovat do 2 let od nástupu zkoušku zvláštní odborné způsobilosti, každoročně předepsaný počet dnů školení, pokud možno akreditovaných programů). S ohledem na to, jak často jsou právní předpisy novelizovány, nezbývá moc času zabývat se jinými okruhy vzdělávání.</p> <p>Pokud mám mluvit za všechny zaměstnance úřadu, není mi známo, že by existovala povinnost absolvovat školení v „environmentálním minimu“.</p>	Pracovníci odboru ŽP samozřejmě ze Sbírky zákonů, porad na krajských úřadech a metodickým řízením z ministerstva (přístup se značně liší). Ostatním se snažíme tu a tam něco vysvětlit či je na něco upozornit, v rámci osvěty vlastně pro všechny (občas článek v místním periodiku atp.).	S ohledem na finanční náklady a značnou vytiženost zaměstnanců se tomu tak děje jen ve výjimečných případech a vždy výhradně v souladu s náplní práce příslušného pracovníka. (I když je to relativní – pracovník na úseku státní správy lesů , myslivosti a rybářství byl nucen absolvovat v Brně kurs odchytu psů)
Tábor Město-ORP 36.680 obyvatel	Toto školení není ani prováděno, ale je plánováno na rok 2011 v rámci EMAS. První má proběhnout již 23.11.2010.	Aktuální legislativa se promítá do pokynů tajemníka úřadu a je na ní reagováno v Novinách tábořské radnice (informační tiskovina města Tábora). Zde se objevují mimo jiné i informace o správném chování občanů. Je také připravena brožura ekologizace úřadu, která by měla vyjít začátkem roku 2011.	Tábor je členem sítě Zdravých měst, má svého pracovníka na EVVO, který navštěvuje kurzy v oblasti EVVO, školení Národní sítě Zdravých města, kde jsou uváděny praktické zkušenosti z jiných měst, atd.

(π)

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Uherské Hradiště Město-ORP 26.460 obyvatel	Ano. Pracovníci úřadu absolvovali opakovaně školení environmentálního minima formou e-learningu zprostředkovaného KÚ Zlínského kraje.	Ne. Tyto informace nedostáváme a kompetentní pracovníci jsou povinni si legislativu a související předpisy sledovat v rámci svojí pracovní náplně. To znamená, že legislativou v oblasti životního prostředí se zabývají pracovníci odboru ŽP.	Ano i ne, pokud máte na mysli kurzy týkající se environmentálních strategií apod. (viz bod výše). Na specializované kurzy tohoto typu jezdí pracovníci, kteří mají pracovní náplň takto zaměřenou, tj. pracovníci odboru životního prostředí.
Ústí nad Labem Statutární město, ORP 97.164 obyvatel	Nejsou povinni.	Při různých školeních pořádaných Krajským úřadem, z odborných časopisů, metodických pokynů MŽP, internetu	Ano, každý podle své odbornosti
Ústí nad Orlicí Město-ORP 15.268 obyvatel	Pracovníci nejsou povinni absolvovat školení v environmentálním minimu.	Pracovníci získávají informace o aktuální legislativě prostřednictvím médií, denního tisku, odborných periodik, internetu - sbírky zákonů, stránek MŽP a zpravodaje MŽP, stránek AOPK, portálu veřejné správy apod. Další informace poskytuje pracovníkům krajský úřad na pravidelných poradách, případně je získávají konzultací s kolegy z jiných úřadů. Informace získávají i prostřednictvím odborných školení v rámci celoživotního vzdělávání.	Na specializovaně zaměřené kurzy s environmentální tematikou jsou vysíláni pracovníci odboru životního prostředí v rámci celoživotního vzdělávání.

Město	Jsou pracovníci úřadu povinni absolvovat školení v „environmentálním minimu“? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?	Kde a jak získávají pracovníci úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?	Jsou pracovníci úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké?
Vrchlabí Město-ORP 13.471 obyvatel	Podle zákona č. 312/2002Sb. o úřednících územních samosprávních celků je každý úředník povinen projít vstupním vzděláváním do 3 měsíců od nástupu a složit zkoušku odborné způsobilosti (obecná část + zvláštní část) do 18 měsíců od nástupu. Zvláštní část je odbornou zkouškou ze zákonů, které souvisejí s pracovní náplní úředníka. V případě úředníků odborů ŽP je zaměřena na určitý okruh životního prostředí. Dále každý úředník prochází průběžným vzděláváním v rozsahu hodin stanoveným zákonem, ale nikde není stanoveno žádné environmentální minimum, které by musel úředník absolvovat.	Pracovníci úřadu mají k dispozici věstníky MŽP, které úřad odebírá a v dnešní době elektronické pošty a internetu je prakticky vše dohledatelné na webových stránkách.	Ano, např. na kurz Komplexní péče o dřeviny na Mělnické Zahradnické škole. Z finančních důvodů to bývají spíše semináře, pokud možno pořádané Krajskými úřady, které jsou zdarma. Již druhým rokem probíhá vzdělávání pracovníků úřadu také formou e-learningu.
Žďár nad Sázavou Město-ORP 24.249 obyvatel	Ne, taková povinnost není. Nicméně samozřejmě každý pracovník absolvuje povinné penzum školení dle zák.č. 312 o úřednících a v rámci něj se školí na své odbornosti, dále např.: dobrovolně volitelná a pracovníky ŽP zvolená e-learning školení – environment. minimum.	ASPI, metodická pomoc nadřízených orgánů – porady, odborná školení, odborný tisk	Ano, kurzy dle jejich odbornosti.

Příloha 1.2 Odpovědi na otázky 4 a 5

Město	Má úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?	Jsou pracovníci úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?
Blansko Město-ORP 21.386 obyvatel	Obecná pravidla jsou daná interními předpisy úřadu, ekologické chování si vyžaduje i zapojení do krajské soutěže Zelené úřadování a zčásti i zapojení úřadu do společného hodnotícího rámce CAF. Jedná se například o úspory energií a separovaný sběr odpadů v budovách úřadu.	Speciálním bodem vstupního školení environmentální problematika není, ale jinak platí stejná odpověď jako na otázku číslo 1.
Česká Lípa Město-ORP 40.186 obyvatel	Úřad má zavedeno ISO 14001.	Ano, v základním rozsahu.
Dobříš Město-ORP 7.873 obyvatel	Částečně (třídění odpadů, regulace odběru energie, efektivní využívání spisové služby – úspora papíru)	Ne, pracovníci nejsou proškoleni, popřípadě ve zcela minimálním rozsahu.
Holešov Město-ORP 12.702 obyvatel	Nemá	Nejsou
Hradec Králové Statututární město, ORP 99.129 obyvatel	Nemá	Nejsou

Město	Má úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?	Jsou pracovníci úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?
Ivančice Město-ORP 9.124 obyvatel	Nemá	Nejsou
Jablonec nad Nisou Město-ORP 46.238 obyvatel	Ano	Ano, v obecném rozsahu
Jihlava Statutární město, ORP 50.136 obyvatel	Úřad má vnitřní pravidla pro třídění odpadů.	Náš úřad takové školení neprovádí.
Jindřichův Hradec Město-ORP 22.931 obyvatel	Nemá	Nejsou
Kopřivnice Město-ORP 23.495 obyvatel	<p>Město má od roku 2005 zpracován Plán ekologizace úřadu (nutná aktualizace, revize cílů a zodpovědností), vloni byla zpracována Pravidla energeticky úsporného chování v objektu radnice a letos Energetický plán města na období 2010-2022 (koncepční dokument definující základní vize, principy a priority energetického hospodářství města). Konkrétní postupy jsou rovněž uvedeny v Provozním řádu MÚ Kopřivnice.</p> <p>Kopřivnice je zároveň Zdravým městem a veškeré jeho projekty by měly respektovat pravidla udržitelného rozvoje.</p>	<p>Při vstupním pohovoru jsou upozorněni na povinnost vyplývající z vnitřního předpisu Pracovního řádu MÚ – postupovat úsporně při spotřebě materiálu a energií, existuje rovněž doporučení energetika MÚ, informace oddělení vnitřní správy ke třídění odpadu, atd.</p> <p>Každý nový zaměstnanec je povinen prostudovat soustavu vnitřních předpisů, které se mimo jiné zabývají environmentálními tématy (např. Provozní řád - čl. 8. Odpadové hospodářství)</p>

(π)

Město	Má úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?	Jsou pracovníci úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?
Krnov Město-ORP 26.078 obyvatel	Nemá celkovou směrnici, jen dílčí pokyny , např. k třídění odpadů.	Nejsou
Litoměřice Město-ORP 25.687 obyvatel	Ano	Ano, v základní míře všichni pracovníci úřadu, podrobněji všichni pracovníci odboru životního prostředí.
Litovel Město-ORP 10.010 obyvatel	Nemá	Nejsou
Opava Statutární město, ORP 62.468 obyvatel	Oficiální pravidla prozatím nemá, snaha o ekologické chování je z naší strany prosazovaná právě formou pracovního jednání a komunikace mezi kolegy. V současné době je vypsáno výběrové řízení na samostatného pracovníka EVVO a v tom vidím výrazný posun. Bude zde člověk, který se touto problematikou bude cíleně zabývat, což považuji za zásadní.	Všichni pracovníci by v rámci vstupního vzdělávání měli získat povědomí, že EVVO je o chování každého z nás, o chodu úřadu. Často se setkávám s konstatováním: „ale my to za vás dělat nebudeme, my nevíme jak se řeší ochrana životního prostředí“
Praha – Libuš Městská část 7.905 obyvatel	Pravidla budou vytvořena v roce 2011 – 2012 v rámci výše uvedeného projektu podpořeného z Revolvingového fondu MŽP.	Tato oblast je řešena ve Strategickém plánu rozvoje MČ, který byl nově vytvořen ve spolupráci s veřejností v roce 2009 a schválen ZMČ v prosinci 2009. Vstupní vzdělávání pořádané Magistrátem HMP je povinné pro nové zaměstnance, kde získávají základní povědomí o státní správě. MČ Praha-Libuš si školí své zaměstnance každoročně se zaměřením na realizaci projektu Zdravé město a místní Agendu 21. Vzdělávání speciálně pro oblast environmentální zahájíme ke konci roku 2010.

Město	Má úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?	Jsou pracovníci úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?
Příbram Město-ORP 36.901 obyvatel	Částečně – nakládání s odpady.	Nejsou
Prostějov Město-ORP 49.868 obyvatel	V roce 2007 jsme zavedli třídění odpadu v rámci Městského úřadu v kancelářích a veřejně přístupných místech v budovách Městského úřadu. Třídí se papír, PET láhve a ost. odpad.	Nejsou
Rosice Město-ORP 5.292 obyvatel	Nemá	Nejsou
Slavkov u Brna Město-ORP 5.942 obyvatel	Úřad nemá vnitřní pravidla ekologicky odpovědného chování jako samostatnou směrnici.	Nejsou
Stříbro Město-ORP 7.337 obyvatel	Nemá. Pouze jsme prosadili, že v každé budově úřadu jsou nádoby na tříděný odpad (plasty, papír). V současné době jsou zde také nádoby na zpětný odběr baterií a na radnici na zpětný odběr drobných elektrozařízení, připravuje se na žárovky a zářivky. Údajně z důvodu požadavků výrobců tiskáren a kopírek se nepodařilo prosadit nákup recyklovaného papíru. Tajemník úřadu prosazuje, aby se vypínaly všechny spotřebiče včetně tiskáren apod. a nezůstávaly v režimu standby (za účelem úspory elektrické energie).	Vstupní školení pracovníků dříve zajišťoval Institut pro místní správu, dnes ho zajišťuje – alespoň v našem regionu – krajský úřad. Ověřovala jsem si praxi i z poslední doby a to, na co se ptáte, rozhodně není součástí vstupního školení.

Město	Má úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?	Jsou pracovníci úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?
Tábor Město-ORP 36.680 obyvatel	Hlavní zásady jsou obsaženy v některých pokynech tajemníka úřadu – používání recyklovaného papíru, recyklace papíru, tisk na obě strany papíru, používání vratných obalů, nákup vozidel na CNG atd. Úřad je vybaven kontejnery na recyklaci plastů, sběr drobného elektrozařízení.	Noví zaměstnanci prochází vstupním vzděláváním, v rámci kterého mají přiděleného instruktora, který pracovníka seznámí s chodem úřadu – mimo jiné i se zásadami environmentální praxe na úřadu. EMAS by měl být zaváděn v příštím roce.
Uherské Hradiště Město-ORP 26.460 obyvatel	Ano. Náš úřad má zpracovaná a přijatá pravidla “Zeleného úřadování”.	Ne. Speciální školení nejsou, ale noví pracovníci přebírají zkušenosti od svých předchůdců a kolegů.
Ústí nad Labem Statutární město, ORP 97.164 obyvatel	Nemá	Ano, pouze okrajově v minimálním rozsahu
Ústí nad Orlicí Město-ORP 15.268 obyvatel	Úřad nemá specifická vnitřní pravidla pro ekologicky odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků. V ochraně složek ŽP postupuje obecně v rámci platných právních norem.	V rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti jsou pracovníci informováni minimálním rozsahu a velmi obecně.
Vrchlabí Město-ORP 13.471 obyvatel	Připravuje se	V rámci úřadu zatím pouze BOZP a PO. Další se připravuje.
Žďár nad Sázavou Město-ORP 24.249 obyvatel	Částečně ano	Nejsou

Příloha 1.3 Odpovědi na otázku 6

Město	Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky? Uveďte případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální.
Blansko Město-ORP 21.386 obyvatel	Domnívám se, že samostatné environmentální vzdělávání úředníků není nutné. Našemu úřadu vcelku dostačuje zavedený model vzdělávání.
Česká Lípa Město-ORP 40.186 obyvatel	Zajímám se i nad rámec pracovní povinnosti.
Dobříš Město-ORP 7.873 obyvatel	Ano, environmentálně zaměřené vzdělávání vítám. Forma osobního setkávání, výměna informací mezi úředníky a odbornými organizacemi, včetně praktických ukázek.
Holešov Město-ORP 12.702 obyvatel	Upřednostňuji semináře popř. s praktickou ukázkou nebo exkurzí. Kurzy nad 3.000,- Kč zaměstnavatel nezaplátí.
Hradec Králové Statututární město, ORP 99.129 obyvatel	Ano, určitě a moc - školení pro úředníky, nejlépe jednodenní kurzy, pokud by byly bezplatné, tak to město určitě uvítá

Město	Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky? Uveďte případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální.
Ivančice Město-ORP 9.124 obyvatel	Co cítím, není podstatné. Na nic nejsou peníze. Nevidím důvod environmentálně vzdělávat úředníky! S jistým standardem už by měli na úřad přijít a když už se vzdělávat, tak konkrétně profesně. Se snížením platů odejdou z úřadů profíci a staří kozáci, kteří se už toho moc učit nepotřebují. Přijdou a přicházejí lidé z venku a to jejich „vzdělávání“ bude něco stát. O úrovni jejich práce ani nemluvě! Ale to ministři nevidí a nevědí. To nejde z jejich rozpočtu. To si přece zaplatí příslušný zaměstnavatel!
Jablonec nad Nisou Město-ORP 46.238 obyvatel	Osobně cítím takovou potřebu, ale chápu svého zaměstnavatele, který má omezené prostředky na vzdělávání, tzn. vysílá zaměstnance prioritně na školení související s jejich vlastní prací.
Jihlava Statutární město, ORP 50.136 obyvatel	Cítím potřebu úředníky takto vzdělávat. Nejlepší by byl dle mého názoru workshop.
Jindřichův Hradec Město-ORP 22.931 obyvatel	Myslím, že by to bylo užitečné především pro vedoucí úředníky. Vzdělávání by bylo vhodné nějakým způsobem přiblížit pracovišti – např. na obcích rozšířenou působností. Forma mne napadá nějakou přednáškou, ovšem myslím si, že některé věci by šlo stanovit i interními předpisy apod. – třídění odpadu aj.
Kopřivnice Město-ORP 23.495 obyvatel	Hromadné proškolení se dle názoru pracovnice oddělení personálního, která má na starosti vzdělávání úředníků, příliš neosvědčilo, spíše by uvítala občasné osvěžení zavedených postupů a novinek v této oblasti na poradě vedoucích a následného přenesení na všechny zaměstnance. Za odbor životního prostředí si myslím, že environmentálně zaměřené vzdělávání pro úředníky je nezbytné. Myslím si, že nejvhodnější, ale zřejmě také nejnáročnější způsob je zapojování úředníků do řešení problémů. Uvedu příklad: zavedením principů MA 21 do práce MÚ se postupně rozšiřuje počet lidí, kteří pochopili, že např. veřejným projednáním, zveřejňováním záměrů města, kulatými stoly apod. zpočátku sice to trvá déle, ale nakonec získají mnohem více. V současnosti se někteří začínají zajímat o udržitelný rozvoj.

Město	Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky? Uved'te případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální.
Krnov Město-ORP 26.078 obyvatel	Probrala jsem tuto otázku, stejně jako předešlé, s našim personálním oddělením a dohodli jsme se, že ano – nejlépe asi kratší seminář , kde by se konkrétně řeklo, jaké jsou správné postupy a jak je realizujeme u nás - samozřejmě, že příjemnou formou (získat, ne nařídít), možné by bylo i zařadit nějaký vtipný a výstižný e-learningový kurz, který by se stal součástí vstupního i dalšího vzdělávání úředníků.
Litoměřice Město-ORP 25.687 obyvatel	Ano stále . Ideální školení je takové, které je specificky zaměřeno nejen na určitou oblast životního prostředí, ale i na směřování k trvale udržitelnému rozvoji.
Litovel Město-ORP 10.010 obyvatel	Osobně cítím, že by environmentální vzdělávání úředníků mohlo být větší. Forma: přednášky, praktické příklady „ekologického chování úřadů“ – např. třídění odpadů na úřadech, šetrné topení, svícení apod.
Opava Statutární město, ORP 62.468 obyvatel	Ano. Každý úředník by měl vědět, že tato problematika se ho osobně týká a je úplně jedno, jakou práci dělá. Asi by mělo vzniknout nějaké základní minimum, které by měl každý dodržovat a respektovat bez ohledu na svoji funkci.
Praha – Libuš Městská část 7.905 obyvatel	Ano, ideální forma je interaktivní seminář přímo na úřadu v páteční neúřední den.
Příbram Město-ORP 36.901 obyvatel	Ne

Město	Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky? Uvedte případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální.
Prostějov Město-ORP 49.868 obyvatel	Ano , formou průběžného školení.
Rosice Město-ORP 5.292 obyvatel	Ano. V rámci projektu zaměřeného na vzdělávání v našem úřadě (z dotačního titulu na vzdělání úředníků státní správy) není v podporovaných oblastech nic z EVVS. Přitom výběr je velmi široký – asi 45 rozdílných kurzů. Bylo by vhodné environmentální informace do kurzů zařadit.
Slavkov u Brna Město-ORP 5.942 obyvatel	Určitá forma, snad vstupního školení a následné environmentální osvěty při různých poradách pracovníků úřadu by byla vítaná. Různé motivační akce, např., a to je jediná aktivita úřadu – pravidelně se zúčastňujeme krajské soutěže „Zelené úřadování“.
Stříbro Město-ORP 7.337 obyvatel	<p>Mám obavy, že v současné době by takto zaměřené školení se trochu míjelo účinkem. Doporučení – zabudovat zmínky na toto téma do povinných školení jako vstupní vzdělávání, případně porad pořádaných pro úředníky jednotlivými ministerstvy). Je nutné brát i ohled na dostupnost školení – příklad: jsme od západních hranic a všude máme daleko – spousta zajímavých věcí se dělá v Praze a ještě častěji např. na Moravě.</p> <p>Pro zajímavost: ve správním obvodu máme skládku komunálního odpadu, u které je vybudována třídící linka, rekuperační jednotka, kompostárna a školící středisko. Podařilo se nám tam poslat na exkurzi pár kolegů z jiných odborů a opravdu se začali na některé věci kolem odpadového hospodářství dívat jinak.</p> <p>Poslední poznámka na okraj: vytíženost pracovníků úřadů nelze posuzovat podle magistrátů velkých měst, tam to funguje obvykle jinak než na menších městech. Žádnou dobrovolnost neočekávejte, zvláště v momentě, kdy se bude „sahat“ na peníze.</p>
Tábor Město-ORP 36.680 obyvatel	Osobně bych toto uvítal a je to také připravováno na rok 2011. Nevím ale, zda školení pro pracovníky je správný způsob – ne každý je tomu nakloněn a při velkém počtu posluchačů se obávám udržení pozornosti a dosažení cíle. Z tohoto důvodu se mi jeví působení prostřednictvím tiskovin, konkrétních akcí a případně prostřednictvím Pokynů tajemníka jako účinnější nástroj. Některé aktivity ale bez školení nelze zavádět – viz EMAS.

Město	Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky? Uvedte případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální.
Uherské Hradiště Město-ORP 26.460 obyvatel	Vzdělávání je potřebné. Jako optimální vidím časově nejméně náročný e-learning.
Ústí nad Labem Statutární město, ORP 97.164 obyvatel	Domnívám se, že by bylo environmentální vzdělávání jistě vhodné pro každého, zejména pak pro kolegy, kteří se v dané oblasti denně nepohybují a nepřijdou s touto problematikou do kontaktu. Ideální by dle mého názoru byla setkání s odborníky na danou problematiku tzv. „v terénu“
Ústí nad Orlicí Město-ORP 15.268 obyvatel	Osobně cítím potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky. Jako ideální se mi jeví jednodenní seminář zaměřený velmi obecně na všechny složky životního prostředí a je určen pro širokou úřednickou veřejnost pro zvýšení jejího povědomí v environmentální oblasti. Dále pak jednodenní semináře, které budou zaměřeny úzce odborně pro specializované pracovníky.
Vrchlabí Město-ORP 13.471 obyvatel	Potřeba se vzdělávat je určitě potřeba, jelikož se stále něco mění v legislativě a každý trochu zapomíná. Nejlevnější formou je asi e-learning, ale já osobně preferuji raději osobní kontakt s přednášejícím, jelikož tam dochází k diskuzím na problematická témata, z kterých si člověk odnese také hodně informací.
Žďár nad Sázavou Město-ORP 24.249 obyvatel	Ano, takovýchto školení není nikdy dost.

PŘÍLOHA 2

Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu krajů (obsah dotazníků)

Poznámka: Některé odpovědi byly kráceny nebo částečně upraveny při závěrečné redakci. Tyto úpravy byly provedeny kvalifikovaně tak, aby v žádném případě neměly vliv na výpovídací hodnotu odpovědí.

Příloha 2.1 Odpovědi na otázku 1

Poskytuje krajský úřad nějaký druh vzdělávání v oblasti ochrany životního prostředí územně samosprávným celkům (obcím) v kraji? Jakou má formu, kdo a z jakého důvodu jej v rámci úřadu organizuje?

Kraj	Odpověď
Praha	Magistrát hl. m. Prahy, Odbor ochrany prostředí, poskytuje úřadům městských částí vzdělávání v oblasti ochrany ŽP formou několika druhů aktivit. Dvakrát ročně pravidelně na jaře a na podzim se koná cyklus Příroda Prahy. Tento dlouhodobý cyklus přednášek je určen profesionálním pracovníkům ochrany přírody MČ hl.m.Prahy, strážím ochrany přírody a dalším zájemcům. Série přednášek má za úkol seznámit posluchače s různými aspekty ochrany přírodního prostředí Prahy, poskytnout jim základní informace z jednotlivých oborů přírodních věd a odkázat na další zdroje dat a informací. Dále probíhá pravidelné setkávání s městskými částmi v rámci agendy odpadového hospodářství a energetiky – jednou až dvakrát ročně. Informace o aktuálním stavu strategických řešení odpadové politiky v Praze, novinky v oboru, pokyny pro ÚMČ, aj. Nakonec je třeba zmínit občasně ad hoc vzdělávací akce pro pracovníky MČ. V roce 2010 proběhl cyklus čtyř odborných arboristických seminářů určených pro správce městské zeleně a jejich dodavatelské firmy. Cílem projektu bylo zvýšení kvality péče o stromy v Praze a prezentování Prahy jako příkladného města v péči o městské stromy a životní prostředí. Jednotlivé přednášky prezentovali odborníci na arboristiku a dendrologii.
Středočeský	
Plzeňský	OŽP zajišťuje metodickou pomoc obcím, do které patří i ochrana ŽP dle jednotlivých oblastí.
Jihočeský	Jednotlivá oddělení odboru životního prostředí, zemědělství a lesnictví krajského úřadu svolávají jednou až dvakrát za rok porady pro zástupce odborů ŽP úřadů obcí s rozšířenou působností. Jsou zde předávány informace o základních úkonech v oblasti ŽP, změnách v legislativě, možnostech financování péče o ŽP, probíhají zde diskuse k aktuálním otázkám, které se týkají ŽP, informace z oblasti EVVO jsou do programu těchto porad zařazovány nepravidelně a spíše ojediněle. Aktuální informace z oblasti ŽP i EVVO se dostávají 629 obcím v Jihočeském kraji písemnou formou pomocí Informačního listu pro obce, který v periodicitě 14 dnů vydává krajský úřad. Tento zpravodaj dostává většina obcí v elektronické podobě. Řada obcí Jihočeského kraje se v průběhu let 2007 – 2010 zapojila do celokrajské osvětové, informační a vzdělávací kampaně zaměřené na separaci komunálních odpadů, která je financována z prostředků obalové společnosti EKO-KOM a.s. a z rozpočtu Jihočeského kraje, více informací na www.jihoceske-trideni.cz . V roce 2010 proběhly ve spolupráci Jihočeského kraje a České asociace pro udržitelný rozvoj dva diskusní workshopy na téma udržitelného rozvoje obcí, měst, mikroregionů a krajů. Workshopů se zúčastnili zástupci některých obecních úřadů. Do zavádění principů udržitelného rozvoje na lokální úrovni byla v roce 2010 zapojena jihočeská města České Budějovice, Prachatice, Tábor, Strakonice a Třeboň.

(π)

Kraj	Odpověď
Karlovarský	ANO – poskytuje kontinuální i dle potřeby ve všech oblastech ŽP obcím s rozšířenou působností i ostatním obcím. Organizuje krajský úřad, odbor ŽP, formou přednášek, z důvodu přenosu informací.
Ústecký	Krajský úřad Ústeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství pořádá pro obce Ústeckého kraje semináře na téma odpadové hospodářství. Cílem semináře je prezentovat zástupcům obcí zejména praktické rady a zkušenosti ze všech oblastí odpadového hospodářství, které se dotýkají běžného života obcí (práva a povinnosti plynoucí obcím z právních předpisů, řešení odpadového hospodářství v případě rekreačních objektů na území obce, výběr firmy na svoz odpadů, příklady smluv a možnosti kontrolních opatření, vůči svozovým firmám, řešení problematiky nebezpečných a velkoobjemových odpadů, řešení černých skládek, problematika autovraků a biologicky rozložitelných odpadů, evidence a hlášení o produkci odpadů atd.). Důvodem pořádání seminářů je naplňování koncepčních materiálů kraje (Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje).
Liberecký	V rámci vstupního vzdělávání, kterého se účastní také noví pracovníci územně samosprávních celků, je zařazen blok Ekologizace úřadu (cca 30 min.). V roce 2006 připravil krajský úřad pro zástupce obcí vzdělávací cyklus Životní prostředí v obci (podpořeno z grantu SFŽP ČR).
Královéhradecký	Královéhradecký kraj pořádá nepravidelně semináře zaměřené na životní prostředí a zemědělství (v minulosti proběhl například seminář zaměřený na solární energii, větrné elektrárny, stromy apod.). Seminář je většinou jednodenní a pořádá ho odbor životního prostředí a zemědělství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje.
Pardubický	Kraj organizuje tzv. vstupní školení nově nastoupivším pracovníkům, a to nejen na kraj, ale i na úřady obcí nižších stupňů. V rámci tohoto školení je věnován prostor i otázkám ochrany životního prostředí (ochrany ovzduší, přírody, vody, lesy,...). Školení trvá 5 pracovních dní.
Vysočina	Ano, z projektu spolupráce kraje se společností Ekokom obdržely obce např. CD s předpřipravenými články o třídění, předcházení vzniku odpadů pro svá periodika, plakáty, odkaz na webové stránky www.tridime-vysocina.cz , kde jsou výsledky soutěže obcí „My třídíme nejlépe“, pozvánky na různé akce s problematikou ŽP, tipy na soutěže a hry s odpadářskou tematikou apod. Od roku 2004 probíhá každoročně seminář Komunální odpady v praxi pro zástupce samospráv a pracovníky úřadů v odpadovém hospodářství. Metodické porady pro úředníky územně samosprávních celků – ovzduší, ochrana přírody, odpady. Kraj Vysočina vyhlašuje každoročně zásady zastupitelstva a grantové programy Fondu Vysočiny na podporu různých oblastí rozvoje kraje www.fondvysociny.cz . Z oblasti ŽP jsou to např. GP Biodpady, GP Jdeme příkladem - Předcházíme odpadům, GP Krajina Vysočiny, GP ŽP- zdroj bohatství Vysočiny, kde jsou příjemci podpory pokaždé obce a další subjekty (NNO, PO, FO, příspěvkové organizace aj). Každé pololetí vychází Katalog vzdělávání. V něm bývají zařazeny i vzdělávací akce v oblasti ochrany životního prostředí určené pro úředníky územně samosprávných celků.
Jihomoravský	Ano, např. v oblasti odpadového hospodářství, ovzduší, ochrany přírody atd. Tyto informace jsou poskytovány formou metodických porad i vzdělávacích seminářů. Akce realizují sami pracovníci odboru životního prostředí krajského úřadu.

(π)

Kraj	Odpověď
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	V rámci metodické pomoci obcím pořádáme vzdělávací semináře na vybraná témata v této oblasti (problematika kácení dřevin, vodní hospodářství, odpady apod.). Organizuje je odbor životního prostředí a zemědělství.
Moravskoslezský (B)	Na každém úseku životního prostředí organizuje každoročně krajský úřad porady pro úředníky obcí. S cyklem dvouletým je souhrnná porada pro starosty. Další akce se vztahují ke konkrétním problémům (sesuvy po povodních, regulace zdrojů znečištění ovzduší apod.)
Zlínský	Ano, v rámci porad pracovníků pověřených obecních úřadů a obcí s rozšířenou působností. Předávání informací, materiálů, metodická pomoc z jednotlivých úseků ŽP. Porady pořádá odbor ŽP a zemědělství KÚ.

Příloha 2.2 Odpovědi na otázku 2

Jsou sami pracovníci krajského úřadu povinni absolvovat školení v "environmentálním minimu"? Jaký je přibližně rozsah tohoto minima (časově, tématicky)?

Kraj	Odpověď
Praha	Pracovníci nejsou povinni absolvovat školení v environmentálním minimu, průběžné vzdělávání pracovníků probíhá pouze v oborech aktuálních agend pracovníků.
Středočeský	
Plzeňský	Ne
Jihočeský	Nejsou povinni absolvovat "environmentální minimum".
Karlovarský	Ne
Ústecký	Ne
Liberecký	Pouze vzdělávání uvedené u odp. 1.
Královéhradecký	Pracovníci úřadu nemají povinnost absolvovat školení v „environmentálním minimu“.
Pardubický	Povinnost absolvovat výše uvedené školení (viz bod 1) je pro všechny, rozsah jeden týden.
Vysočina	Každý absolvuje ve vstupním vzdělávání část zaměřenou na env. osvětu (env. procesy sledované na KrÚ, směrnice o třídění odpadů) – 2 hodiny. V období únor – květen 2011 se proškolí úředníci KrÚ a zástupci organizací zřizovaných krajem ve vzdělávacím cyklu Environmentální osvěta ve veřejné správě (dílčí projekt Strategie EO ve veřejné správě v projektu kraje Zvýšení kvality řízení KrÚ Vysočina spolufinancovaného z OP LZZ) – 4 hod (terminologie ochrany ŽP; základy legislativy; šetrné chování jednotlivců; šetrné chování organizace) přímo na KrÚ.
Jihomoravský	Školení je nepovinné, např. náš odbor (OŽP) absolvoval toto školení formou e-learningu (velmi obecně zaměřené) a také prostřednictvím ZO ČSOP Veronica (s příklady dobré praxe).
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	V rámci vstupního školení absolvují zaměstnanci zařazení do krajského úřadu i část přednášek zaměřených na životní prostředí a environmentální provoz úřadu v rozsahu 3 hod.
Moravskoslezský (B)	V rámci vstupního vzdělávání je každý pracovník „proškolen“ v rozsahu minimálně 3 hodin zaměřeného na problematiku životního prostředí s důrazem na otázky kraje.

(π)

Kraj	Odpověď
Zlínský	Ano, formou e – learningu , zakončené kontrolním testem. Řádově několik hodin/dnů samostatného studia a test.

Příloha 2.3 Odpovědi na otázku 3

Kde a jak získávají pracovníci krajského úřadu informace o aktuální legislativě v oblasti životního prostředí, o metodických postupech a správné praxi v této oblasti?

Kraj	Odpověď
Praha	Informace o legislativních změnách, metodických postupech a praxi v oblasti získávají pracovníci individuálně v rámci osobního vzdělávacího plánu připraveného dle konkrétní agendy, kterou se pracovník zabývá. Zdroje informací a kurzů: externí vzdělávací subjekty, internet, odborné časopisy, atd.
Středočeský	
Plzeňský	Každý sám dle svého zájmu
Jihočeský	Jsou organizována interní školení k aktuální legislativě v rámci úřadu, informace o změnách v legislativě jsou předávány v rámci pracovních porad. Zaměstnanci úřadu si doplňují znalosti účastí na odborných seminářích a workshopech, které pořádají různé externí organizace, zúčastní se podle možností a potřeby i odborných exkurzí i prezentací příkladů dobré praxe.
Karlovarský	ASPI, z ministerstev, internet
Ústecký	Uvedené informace jsou získávány na poradách pořádaných příslušnými ministerstvy či organizacemi zajišťující přednášky ve spolupráci s odborníky v jednotlivých oblastech životního prostředí. Dále jsou nové poznatky čerpány z internetových stránek příslušných ministerstev, portálu veřejné správy, v aplikaci ASPI, apod.
Liberecký	Z běžných informačních zdrojů. Na základě aktuálních potřeb navštěvují semináře.
Královéhradecký	Pracovníci odboru životního prostředí a zemědělství jsou pravidelně informováni právníkem odboru, mají k dispozici Věstník MŽP, případně se účastní školení.
Pardubický	Není centralizováno, pracovníci odboru ŽPZ v rámci své činnosti, ostatní zpravidla konzultací s příslušným oddělením OŽPZ.
Vysočina	Směrnice úřadu o třídění odpadů; Na intranetu - portálu strategického řízení - strategické cíle úřadu – akční plány a zprávy o jejich naplňování (SC Podporujeme udržitelný rozvoj zajištěním env. procesů MA 21 na krajském úřadu); Přípomínková řízení zákonů. Intranet úřadu - zveřejňování vydaných sbírek zákonů.
Jihomoravský	Průběžně dostáváme na vědomí veškeré informace o aktualizacích, změnách apod. prostřednictvím interních směrnic, dále využíváme Codexis, dříve i Aspi.

(π)

Kraj	Odpověď
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	Na internetových stránkách kraje zaměřených na životní prostředí a na intranetu (v rámci vnitřní sítě krajského úřadu).
Moravskoslezský (B)	Právníci sledují nejenom Sbírku zákonů, ale také judikaturu a předávají informace dotčeným pracovníkům. V rámci pravidelných porad jsou pracovníci seznamováni s novinkami souhrnně. K dispozici je samozřejmě přístup do ASPI a texty předpisů a metodik.
Zlínský	Z MŽP a ze zpráv z Parlamentu ČR

Příloha 2.4 Odpovědi na otázku 4

Má krajský úřad vnitřní pravidla pro environmentálně (ekologicky) odpovědné chování úřadu a jeho pracovníků?

Kraj	Odpověď
Praha	Žádná pravidla pro environmentálně odpovědné chování zaměstnanců úřad bohužel nemá.
Středočeský	
Plzeňský	Ne
Jihočeský	Interní směrnice pro ekologicky odpovědné chování zaměstnanců úřadu zpracována není. V roce 2008 na zakázku Jihočeského kraje zpracovala o.p.s. Rosa České Budějovice ve spolupráci s Ekologickým institutem Veronica Brno Návrh ekologizace provozu budov Krajského úřadu Jihočeského kraje. K ekologizaci provozu úřadu proběhl seminář, kterého se zúčastnili zástupci jednotlivých odborů krajského úřadu (ne všichni zaměstnanci). Na úřadě se separují plasty a papír, část kancelářských výrobků je vyrobena z recyklovaného papíru nebo má označení EŠV (dopisní obálky, šanony, pořadače, archivační krabice, xeroxový papír do barevných kopírek), na toaletách a v kuchyňkách se používají papírové utěrky z recyklovaného papíru, WC nádržky umožňují systém splachování s menším a větším objemem vody, na chodbách je květinová výzdoba z živých a nikoliv umělých květin, při akcích pro veřejnost a na pracovních poradách se minimálně používá nádobí na jedno použití, ve vybavení kuchyněk jsou šálky s podšálky, sklenice, termosky, skleněné džbány na vodu. Budovy úřadu že jsou zateplené a mají zabudovaná plastová okna, na všech radiátorech v budovách jsou instalovány regulační ventily. Parkoviště u úřadu je vybaveno kolostavem (podpora cyklistické dopravy).
Karlovarský	Ne
Ústecký	Ne
Liberecký	Dne 28.2.2007 vešla v účinnost organizační směrnice ředitele Krajského úřadu Libereckého kraje O ekologizaci provozu budovy Libereckého kraje. Tato směrnice stanovuje povinnosti zaměstnancům Krajského úřadu Libereckého kraje směřující k jejich šetrnému chování vůči životnímu prostředí a k dodržování legislativy na úseku životního prostředí.
Královéhradecký	Královéhradecký kraj má schválený příkaz ředitelky krajského úřadu „O ekologicky šetrném provozu v sídle Královéhradeckého kraje“
Pardubický	V podstatě nikoli
Vysočina	Směrnice o třídění odpadů; prezentace ze vzdělávacího cyklu Environmentální osvěta ve veřejné správě
Jihomoravský	Ano, ty jsou dány např. modelem CAF, máme koordinátorku kvality, ISO 9001 (na dvou odborech), také Koncepti EVVO a v souladu s ní akční plán (např. jedním z úkolů je Podpora ekologizace provozu úřadu a vzdělávání pracovníků veřejné správy).

(π)

Kraj	Odpověď
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	Ano, byl vydán vnitřní předpis s názvem Pravidla provozu krajského úřadu příznivého k životnímu prostředí.
Moravskoslezský (B)	Jako vnitřní předpis je zpracováno opatření Ekologický úřad.
Zlínský	Směrnice KÚ pro třídění a recyklaci odpadů, sběrné nádoby na všech poschodích.

Příloha 2.5 Odpovědi na otázku 5

Jsou pracovníci krajského úřadu v rámci vstupního školení nebo při jiné příležitosti seznámeni se strategií environmentálně šetrné praxe úřadu (EMAS, úspory energií, environmentálně odpovědné chování zaměstnanců, atd.)? V jakém rozsahu?

Kraj	Odpověď
Praha	Zaměstnanci bohužel se strategií šetrné praxe seznámeni nejsou, jen je v rámci vstupního školení zveřejněna informace, že se v praxi práce KU třídí vzniklý odpad na komodity: papír, plast a směsný odpad. Stejná možnost třídění těchto komodit je i na chodbách pro veřejnost.
Středočeský	
Plzeňský	Ne
Jihočeský	Od roku 2008 je do vstupního vzdělávání úředníků, které probíhá na KÚ, pravidelně zařazován blok informací vztahující se k EVVO. Jde však o informace, které se týkají víceméně seznámení se základní terminologií a legislativou z oblasti EVVO.
Karlovarský	Ne
Ústecký	Ne
Liberecký	V rámci vstupního vzdělávání pouze s ekologizací provozu organizace
Královéhradecký	Vedoucí pracovníci seznámí nově přijímané zaměstnance s příkazem ředitelky krajského úřadu „O ekologicky šetrném provozu v sídle Královéhradeckého kraje“
Pardubický	Upozorněno na některé postupy (třídění apod.) je, v rámci přiblížení otázek ochrany ŽP
Vysočina	Ano, viz. odpověď pro bod 2.
Jihomoravský	Ne
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	Ano, jak již bylo uvedeno výše, v rozsahu 3 hod.
Moravskoslezský (B)	Viz předchozí otázku.
Zlínský	Viz environmentální minimum.

(π)

Příloha 2.6 Odpovědi na otázku 6

Jsou pracovníci krajského úřadu vysíláni na specializovaně zaměřené kurzy? Jaké? Kdo je jmenovitě obvykle pořádá?

Kraj	Odpověď
Praha	Pracovníci si mohou vybrat kurzy z nabídek externích lektorských programů konaných na půdě MHMP, případně si zažádat o účast a proplacení kurzu, který je se koná mimo budovu, externí vzdělávací agenturou nebo firmou (schvaluje ředitel příslušného odboru).
Středočeský	
Plzeňský	Na OŽP každý dle svého zájmu a pracovního zaměření
Jihočeský	Každý úředník musí v průběhu 3 let věnovat minimálně 18 dnů dalšímu vzdělávání. Vzdělávací akce a odborné semináře absolvují zaměstnanci úřadu většinou v rámci své odbornosti a pracovní pozice
Karlovarský	Ano – dle specializace, financí, možností, organizují ministerstva
Ústecký	Pracovníci krajského úřadu (odboru životního prostředí a zemědělství) se zúčastňují kurzů pořádaných jednotlivými ministerstvy a jinými organizacemi (Institut pro místní správu, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, CENIA, AOPK atd.)
Liberecký	Ano, dle aktuálních potřeb a odborného zaměření. Jsou vysíláni vedoucím odboru či vedoucím oddělení, popř. na vlastní žádost.
Královéhradecký	Každý zaměstnanec má vypracovaný plán vzdělávání a účastní se specializovaně zaměřených seminářů a kurzů, které většinou pořádají odborné firmy nebo jiné státní instituce.
Pardubický	Dáno spíše individuálním přístupem jednotlivých zaměstnanců, organizovaně nikoli
Vysočina	Postupuje se dle plánu vzdělávání jednotlivých pracovníků a aktuální nabídky.
Jihomoravský	Ano. Především kurzy týkající se správních činností, ale i zaměřené na manažerské a komunikační schopnosti. Kurzy pořádá např. TSM Vyškov, Rentel, VC Morava, IMS Praha, Ekomonitor Chrudim.
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	Ano, se zaměřením na environmentální legislativu. Využíváme jednotlivé školící agentury.
Moravskoslezský (B)	Úřad má zpracován systém vzdělávání, který připravuje personální oddělení po doporučení vedoucím oddělení. Nad rámec si může pracovník vybrat další kurzy dle průběžně zasílané nabídky.
Zlínský	Ano, dle své specializace. Různí pořadatelé.

(π)

Příloha 2.7 Odpovědi na otázku 7

Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky krajských úřadů? Uvedte případně stručně, jaká forma je podle Vás ideální, a kdo by měl takové vzdělávání poskytovat?

Kraj	Odpověď
Praha	Takovou potřebu určitě cítím, formu bych doporučoval kombinovanou, tedy takovéto vzdělávací minimum poskytnout zaměstnancům v rámci vstupního školení, specializovanější kurzy pak dle uvážení pracovníka v rámci individuálního vzdělávacího plánu. Obohatit nabídku kurzů o tuto problematiku v rámci MHMP.
Středočeský	
Plzeňský	Ano, mělo by být součástí vstupního školení, další možnosti pro ty, které tato témata zajímá, školitelem by měla být organizace mající v tomto oboru reálným životem ověřené zkušenosti s ověřenými výsledky, garantem by mělo být příslušné ministerstvo, které zodpovídá za další vzdělávání úředníků
Jihočeský	Jakési „environmentální minimum“ by bylo vhodné zřejmě pro všechny zaměstnance úřadu. Vhodná forma (snad?) = proškolení záživnou formou a s praktickými příklady v délce 2 – 4 hod. max. přímo na konkrétním úřadě, aby zaměstnanci nemuseli nikam odjíždět. Vzdělávání by měla provádět externí organizace disponující kvalitními lektory a vzdělávací akce tohoto typu by měla být pro úřad zdarma, tj. úřad by poskytl zázemí pro pořádání školení (místnost, technika), ale vzdělávací seminář by neplatil.
Karlovarský	Ano, semináře, školení, s praktickou ukázkou a zrealizovanými projekty, ministerstva
Ústecký	Ano, za dostatečné lze považovat vnitřní vzdělávání a uplatňování principů „zeleného úřadování“.
Liberecký	Ano, určitě prezenční forma vzdělávání. Dle našich zkušeností je zajištění obdobného vzdělávání v této oblasti velmi problematické – je nutné, aby se jednalo o velmi kvalitní a prakticky zaměřené vzdělávání – v ČR je absolutní nedostatek poskytovatelů takovýchto služeb.
Královéhradecký	Ideálně by bylo proškolení každého úředníka v rámci vstupního vzdělávání a následně absolvovat školení např. 1x za dva roky.
Pardubický	Osvěty není nikdy dost, otázkou je vhodná forma - školení jen pro to, aby byl tam kde má být podpis na prezenční listině, nemá význam.
Vysočina	V rámci plnění SC viz bod 3 obdrželi zaměstnanci kalendář Zelené úřadování s tipy na šetrné chování, látkovou tašku a infoleták k předcházení vzniku odpadů. Sleduje se množství celkového odpadu, jednotlivých složek (papír, plasty, sklo, směsný), finanční náklady na odpady, energie, kancelářské potřeby z recyklovaného papíru, spotřeba pohonných hmot apod. A i proto vznikl dílčí projekt Strategie env. osvěty ve veřejné správě – zpracována Analýza, Strategie a navazující vzdělávací cyklus EO ve veřejné správě

(π)

Kraj	Odpověď
Jihomoravský	Ano, např. v rámci vstupního vzdělávání, formou školení s osobní prezentací a příklady dobré praxe. A také školení pro referenty EVVO
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	Ano, ideální by mohla být forma e-learningu, případně systém přednášek zaměřených na jednotlivá environmentální témata. Školící agentury, metodické orgány (MŽP).
Moravskoslezský (B)	Každé vzdělávání je potřebné. Určitě postrádám aktualizaci tzv. odborné způsobilosti (nejen jednu zkoušku a pak nic). Rovněž se domnívám, že není na škodu zakomponovat do těchto akcí environmentální minimum. Forma se samozřejmě odvíjí od časových možností. Nestavěl bych tento typ školení samostatně, ale jako součást jiných typů vzdělávání.
Zlínský	Všichni pracovníci samospráv procházejí v rámci vstupního vzdělávání Environmentálním minimem. Pracovníci odborů životního prostředí se dále průběžně odborně vzdělávají dle svého zaměření. U ostatních pracovníků samospráv v obcích to závisí na časových a finančních možnostech obcí.

Příloha 2.8 Odpovědi na otázku 8

Cítíte vy osobně potřebu environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky úřadů nižších ÚSC (obcí)? Kd by měl podle Vás takové vzdělávání poskytovat?

Kraj	Odpověď
Praha	Takovou potřebu cítím rovněž na úrovni nižších ÚSC (městských částí HMP).
Středočeský	
Plzeňský	To je otázka pro obce.
Jihočeský	Osobně vnímám jako nedostatek spíše absenci tématu EVVO v pracovní náplni některého úředníka na obcích s rozšířenou působností - pro možnost spolupráce, předávání informací, zpracovávání koncepčních materiálů apod. Tato oblast je řešena na konkrétních úřadech různě, od stavu, kdy má jeden zaměstnanec úřadu EVVO v pracovní náplni, i když ne na celý pracovní úvazek (v Jihočeském kraji jeden úřad ze 17), přes stav, kdy má několik úředníků „něco“ z oblasti EVVO nad rámec své pracovní náplně, ale této oblasti se skutečně věnují (několik úřadů v rámci Jč. kraje) až po situaci, kdy se neděje nic (několik úřadů v rámci Jč. kraje). Na otázku v úvodu lze obtížně odpovědět, protože je příliš obecná. Podle toho, co by bylo obsahem a jakého rozsahu by bylo environmentálně zaměřeného vzdělávání pro úředníky, lze dále diskutovat o tom, kdo by ho měl absolvovat. A s tím souvisí i odpověď na otázku, kdo by takové vzdělání měl poskytovat. Dle mého názoru by bylo vhodné oslovit úřady, kde mají s tímto vzděláváním už nějakou vlastní PRAKTICKOU zkušenost, vědí, co se osvědčilo a co ne - v obsahu, rozsahu i formě., znají osvědčené i „neosvědčené“ lektory. Před několika lety proběhlo environmentální vzdělávání úředníků např. v Libereckém kraji, ale bližší informace nemám.
Karlovarský	ANO – ministerstva, specializované firmy
Ústecký	Nelze jednoznačně odpovědět s ohledem na nedostatek informací o vzdělávání úředníků působících na nižších územně samosprávných celcích. Přesto lze v obecné rovině doporučit pořádání kurzů uvedených v bodu 7 tohoto dotazníku.
Liberecký	Ano. Obdobný problém jako u odp. č. 7.
Královéhradecký	Úředníci obcí by měli být také environmentálně vzděláváni, toto školení by mohl zajišťovat krajský úřad ve spolupráci sítí ekocenter a ekoporaden v kraji.
Pardubický	Osvěty není nikdy dost, otázkou je vhodná forma - školení jen pro to, aby byl tam kde má být podpis na prezenční listině, nemá význam.

(π)

Kraj	Odpověď
Vysočina	Ano, odborné firmy nebo neziskové organizace dle garantovaných standardů se zárukou kvality. Metodické porady koordinují úředníci.
Jihomoravský	Spíše ano. Vzdělávací agentury
Olomoucký	
Moravskoslezský (A)	Ano, toto vzdělávání by měly poskytovat buď metodické orgány – krajské úřady nebo MŽP či školící agentury zaměřené na životní prostředí.
Moravskoslezský (B)	Zásady jsou platné obecně. Je nesmysl rozlišovat typ úřadu vzhledem k „ekologickému povědomí“. Vzdělání musí poskytovat ten, který vychází z praktických zkušeností (typ organizace není podstatný) a je schopen zdůraznit lokální – regionální aspekty. Univerzálních pouček je všude dost.
Zlínský	Viz odpověď č. 7

PŘÍLOHA 3

Podrobný a strukturovaný přehled odpovědí v průzkumu v Italské republice (obsah dotazníků)

Vzhledem k tomu, že autentické odpovědi z Italské republiky byly shromážděny z většiny úrovní celého decentralizovaného systému, považují autoři analýzy za vhodné a užitečné uvést jednotlivé odpovědi ve srovnávací tabulce, jež je obsahem této přílohy.

Instituce / otázka	Environmentálním minimum	Vzdělávací systém	Ekologicky šetrné jednání	„Zelené úřadování“
	Existuje ve vaší zemi systém environmentálního vzdělávání „ekologického minima“ – (minimálních standardů) - pro úředníky? Kdo a za jakých podmínek tento systém provozuje?	Existuje ve vaší zemi jednotný systém školení zaměstnanců veřejné správy o platné legislativě a postupech v oblasti ochrany životního prostředí? Kdo jej provozuje?	Existují ve vaší zemi požadavky na znalosti úředníků v oblasti environmentálně šetrného a odpovědného jednání? Jaké (stručně)?	Platí v příslušné zemi pravidla pro ekologicky odpovědné jednání úředníků v rámci výkonu jejich funkce a práce úřadu Jaká (stručně)?
<p><i>Ministero dell'Ambiente</i> (Ministerstvo ŽP)</p> <p>Consolato Paolo Latella, pracovník generál. sekretariátu</p>	Neexistuje žádný obecný standard minimálního ekologického vzdělání. Každý úřad (správa) může nezávisle vzdělávat a informovat své zaměstnance v ekologické oblasti.	Neexistuje žádný centrální systém, každá správa může poskytovat vzdělání a doškolování o normách týkajících se tohoto sektoru prostřednictvím vzdělávacích kurzů.	Neexistují žádné minimální požadavky, které by byly povinné.	Nejsou zde žádná předepsaná pravidla, ale mohou být vydány pokyny pro „eko-kompatibilní“ chování v jednotlivých úřadech.
<p><i>Regione Siciliana - Sovrintendenza Beni Culturali di Catania</i></p> <p>(Region Sicílie, Správa kulturního dědictví Catanie)</p> <p>Rocco Maugeri, vedoucí oddělení</p>	Jediný závazný a jednotný systém ekologického vzdělávání je v Itálii součástí výuky na základní škole – povinné školní docházky.	Ne, ale pro zaměstnance státní správy existují doplňující (doplňující) kurzy řízené vzdělávacími institucemi	Ne	Ne, kromě základních pravidel „zdravého života“. Například je zakázáno kouřit na veřejných místech, a tedy ani na pracovišti v úřadu.
<p><i>Comune di Tremestieri Etneo</i></p> <p>(Obecní úřad obce Tremestieri Etneo)</p> <p>Antonino Di Stefano, vedoucí personálního oddělení</p>	Ano. Provozuje jej oddělení ŽP a ekologie prostřednictvím direktiv a oficiálních dokumentů.	Ano. Provozuje jej oddělení ŽP a ekologie.	Ne, pouze pro vedoucího pracovníka konkrétního odboru (oddělení) je nařízeno mít adekvátní vzdělání (musí být promován v příslušném oboru).	Ano, pravidla a předpisy pro nakládání s komunálním a nebezpečným odpadem

<p><i>Parco dell'Etna</i> (Regionální přírodní park Etna)</p> <p>Gaetano Perricone, vedoucí tiskové kanceláře</p>	<p>Ano, prvním stupněm je vzdělávání v rámci školského systému.</p> <p>Dále jsou k dispozici vzdělávací kurzy, stáže a praxe, které zaštiťuje Ministerstvo ŽP, Ministerstvo vzdělání, univerzit a výzkumu (MIUR) a různá vzdělávací centra.</p>	<p>Ano. Je řízen centrálními strukturami (Ministerstvo ŽP) prostřednictvím zřízovaných organizací (FormezItalia a další) a dále vedlejšími strukturami (přírodní parky, rezervace) a ekologickými sdruženími.</p>	<p>Ano, ale záleží na tom kde konkrétně pracují.</p> <p>Neexistují tedy požadavky obecně na všechny státní úředníky nýbrž jen na vedoucí a pracovníky přírodních parků, rezervací, a environmentálních odborů.</p> <p>Evropské, národní a regionální environmentální normy.</p>	<p>Ne. Nicméně existují úřady předurčené k zodpovědnému chování v rámci výkonu jejich funkce (př. Národní a regionální přírodní parky, rezervace atd.). Záleží však vždy na osobním postoji a následně politice vedoucího úřadu a na osobním postoji zaměstnanců.</p>
---	---	---	---	---